

КОРДОН

лінія безпеки

2013
№2

УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРИМЕТР ПОСТУП

стор. 24

ВЕСНЯНА «ДІАГНОСТИКА»

стор. 30

~~АДІТ~~ КРИМІНАЛЬНИЙ ЕПОХА ЗАДЗЕРКАЛЛЯ

стор. 36

«КОНТРОЛЬНА» НОМІНАЦІЯ

стор. 28

ПЕРСПЕКТИВА ИННОВАЦІЙ

стор. 12

СКПВ

акваторія

ОБЩЕЕ ДЕЛО
ИСТОРИЯ ПОГРАНИЧНОГО
СОДРУЖЕСТВА

стор.4

**СПЕЦІАЛЬНО
ДЛЯ МОРЯ**

стор.16

ПОДРАЗДЕЛЕНИЯ СПЕЦНАЗА –
РЕАЛЬНОЕ ТРЕБОВАНИЕ ВРЕМЕНИ

30 пульс кордону
ВЕСНЯНА «ДІАГНОСТИКА»

КОРДОН

Центральний друкований орган
Державної прикордонної служби України
№2 (84) 2013

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Микола ЗОРИК
E-mail: nigo@ukr.net

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:

Дмитро СЛИВНИЙ
E-mail: sd-media@ukr.net

РЕДАКЦІЯ ВИСЛОВЛЮЄ ВДЯЧНІСТЬ ЗА ДОПОМОГУ У ПІДГОТОВЦІ НОМЕРА:

Сергію АСТАХОВУ
Мар'яні МАРКОВИЧ
Юрію ПОВХУ
Максиму СІБУРОВУ
Олегу СЛОБОДЯНУ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Тетяна ФІЛІПЕНКО

ЛІТЕРАТУРНИЙ РЕДАКТОР:

Валентина БОЖОК

ДОДРУКОВА ПІДГОТОВКА:

ТОВ «КЖД «Софія»

ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ:

Людмила ДЬОМІНА

Адреса редакції: 02099
м. Київ, вул. Ялтинська, 11
Тел./факс: (044) 566-43-30
E-mail: kordon@pvu.gov.ua

В журналі розміщені ФОТОГРАФІЇ:

Сергія ГУДАКА
Сергія КОТЕЛЬНИКОВА
Валерія ОЛІЙНИКА
Дмитра СЛИВНОГО

Виготовлено: ТОВ «КЖД «Софія»,
08000, Київська обл., смт. Макарів,
вул. Першотравнева, 65.

Підписано до друку: 26.04.2013.
Наклад: 6034 примірники.
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ№8070 від 28.10.2003.

Рукописи матеріалів, що не замовлялися
редакцією, не редагуються та не
повертаються. Думки авторів публікацій
журналу не завжди збігаються з
позицією редакції. Відповідальність
за достовірність фактів, власних імен
та інших відомостей несуть автори
публікацій.

Деякі з фотографій не є прямими
ілюстраціями до текстів.
При використанні матеріалів посилання
на журнал «Кордон» обов'язкове.

Підписний індекс: 48736

© «Кордон», 2013

На обкладинці фото Дмитра СЛИВНОГО

4 скпв

ОБЩЕЕ ДЕЛО

12 вектор

ПЕРСПЕКТИВА ИННОВАЦІЙ

18 акватория

СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ МОРЯ

20 дайджест«ЗАМОЖНЕ СУСПІЛЬСТВО,
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА

ЕКОНОМІКА,

ЕФЕКТИВНА ДЕРЖАВА»

СЕГМЕНТ 2013

24 ретроспектива

УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРИМЕТР. ПОСТУП

28 подія

КОНТРОЛЬНА НОМІНАЦІЯ

30 пульс кордону

ВЕСНЯНА «ДІАГНОСТИКА»

35 факт

БЕЗ ЗБОУ

36 актуально

АРТ КРИМІНАЛЬНИЙ.

ЕПОХА ЗАДЗЕРКАЛЛЯ

40 арсеналSMITH&WESSON – ПЕРШИЙ ВАР-
ТОВИЙ ІМПЕРСЬКИХ КОРДОНІВ**44 майстер-клас**

«ПЕКЕЛЬНО СМАЧНО»

46 хобі

ВІД «СВІТАНКУ» ДО «СВІТАНКУ»

49 фестКАРНАВАЛІЯ. ПРИКОРДОННИЙ
ДЕБЮТ

ОБЩЕЕ ДЕЛО

ИСТОРИЯ ПОГРАНИЧНОГО СОДРУЖЕСТВА

Разработка эффективных механизмов противодействия современным вызовам и угрозам, решение вопросов практического укрепления внешних границ государств-участников СНГ, а главное – результативные совместные пограничные операции – вот далеко не полный перечень достижений Совета командующих Пограничных войск Содружества Независимых Государств, координирующего взаимодействие пограничных ведомств в сфере реализации согласованной пограничной политики на внешних его границах. Имея многолетний опыт совместной работы, сегодня Совет командующих выражает твердую уверенность и готовность к последовательному и планомерному переходу от концептуальных подходов к реализации единой пограничной политики в рамках Содружества. Его 69-е заседание – очередной шаг на этом пути, и перед его началом мы еще раз откроем страницы истории этого важного участника международного сотрудничества.

ФУНДАМЕНТ

Создание Содружества Независимых Государств придало первостепенное значение проблемам охраны государственных границ стран-участниц, так как от их решения зависели вопросы территориальной целостности и суверенитета. Кроме того, именно на границах государств-участников СНГ сконцентрировались такие угрозы, как международный терроризм и экстремизм, наркобизнес, незаконное перемещение оружия, боеприпасов, радиоактивных, отравляющих и психотропных веществ, огромные миграционные потоки.

С декабря 1991 по март 1992 года, в так называемый переходный период, защиту границ образовавшихся молодых государств взял на себя Комитет по охране Государственной границы СССР, наделенный функциями межгосударственного. Уже 30 декабря 1991 года главы государств СНГ приняли Соглашение о Вооруженных силах и Пограничных войсках, целью которого стало обеспечение надежной охраны границ бывшего СССР и поддержание их режима. На заседании Совета глав государств СНГ, которое состоялось в Ташкенте 15 мая 1992 года, был принят пакет нормативных документов по пограничным вопросам, который содержал ряд соглашений о принципах комплектования, финансирования и обеспечения Пограничных войск Содружества вооружением, военной техникой и другими материальными средствами, а также организации научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ. Именно «Ташкентский» пакет документов завершил создание первичной базы строительства вооруженных сил и пограничных войск государств-участников СНГ. Однако воплотить в жизнь продекларированную систему

С ДЕКАБРЯ 1991 ПО МАРТ 1992 ГОДА, В ТАК НАЗЫВАЕМЫЙ ПЕРЕХОДНЫЙ ПЕРИОД, ЗАЩИТУ ГРАНИЦ ОБРАЗОВАВШИХСЯ МОЛОДЫХ ГОСУДАРСТВ ВЗЯЛ НА СЕБЯ КОМИТЕТ ПО ОХРАНЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ГРАНИЦЫ СССР, НАДЕЛЕННЫЙ ФУНКЦИЯМИ МЕЖГОСУДАРСТВЕННОГО.

коллективной безопасности не удалось, так как каждое в отдельности государство приняло решение (национальные законы) о создании собственных вооруженных сил, пограничных войск и других правоохранительных структур.

26 июня 1992 года в Минске Совет глав правительств СНГ рассмотрел ряд вопросов по экономической, военной и пограничной тематике, которые касались информационного обеспечения системы управления и защиты секретов Пограничных войск, организации медицинского обеспечения военнослужащих и членов их семей, а также рабочих и служащих. Принятые по этим вопросам соглашения дополнили пакет документов начального

НАЧАЛОМ НОВОГО ЭТАПА РАЗВИТИЯ ПОГРАНИЧНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА В РАМКАХ СОДРУЖЕСТВА НЕЗАВИСИМЫХ ГОСУДАРСТВ СЧИТАЕТСЯ ПОДПИСАНИЕ В МОСКВЕ 6 ИЮЛЯ 1992 ГОДА РЕШЕНИЯ ОБ ОБРАЗОВАНИИ СОВЕТА КОМАНДУЮЩИХ ПОГРАНИЧНЫХ ВОЙСК.

или, как еще его называют, переходного этапа деятельности Объединенного командования Пограничных войск и строительства национальных пограничных войск государств-участников СНГ.

НОВЫЙ ФОРМАТ

Началом нового этапа развития пограничного сотрудничества в рамках Содружества Независимых Государств считается подписание в Москве 6 июля 1992 года Решения об образовании Совета командующих Пограничных войск. Не подписала его только Азербайджанская Республика, делегация которой отсутствовала на этом заседании. Ровно через 10 дней в Ташкенте состоялось первое заседание Совета. На повестке дня был один документ – Соглашение о Координационном комитете, рабочем органе Совета командующих Пограничных войск. В процессе его рассмотрения представитель Российской Федерации

предложил изменить название. В дискуссии члены Совета согласовали текст самого Соглашения и выработали общую позицию по названию рабочего органа Совета командующих – Координационная служба Совета командующих Пограничных войск.

На втором заседании, которое состоялось 15 сентября 1992 года в Москве, Совет впервые рассмотрел проект документа о сотрудничестве государств-участников Содружества в охране внешних границ, поскольку выявившиеся к тому времени проблемы существенно осложняли политическую и экономическую обстановку. Причинами тревожного положения на внешних границах были крайне сложная обстановка, сохранявшаяся на таджикско-афганской границе, слабое взаимодействие между пограничными войсками и другими ведомствами государств-участников, недостаточно отработанные внутригосударственные согласованность и взаимодействие между ними, а также расхищение национальных богатств, активизация разведывательно-подрывной деятельности, территориальные притязания, криминальный оборот оружия и наркотиков, возрастающий поток контрабанды и незаконной миграции. Все это требовало от Совета командующих принятия согласованных мер по усилению охраны внешних границ государств-участников Содружества.

К октябрю 1992 года в основном закончилось формирование пограничных войск Содружества. Самостоятельно охраняли внешние границы на участках своих государств Азербайджанская Республика, Беларусь, Казахстан, Молдова, Российская Федерация, Узбекистан и Украина. В Республике Армения, Грузии, Кыргызстане, Таджикистане на основании двусторонних соглашений это осуществляли группы российских пограничных войск. Внешние границы Туркменистана охранялись совместно пограничными войсками России и Туркменистана. На заседании Совета глав государств СНГ 9 октября 1992 года в Бишкеке главы правительств подписали Соглашение о безвизовом передвижении граждан государств СНГ по территории его участников, а также Соглашение о постоянном рабочем органе Совета командующих Пограничных войск, в котором была утверждена структура и численность Координационной службы Совета (120 чел.).

Продолжающееся обострение обстановки на внешних границах требовало адекватного реагирования на происходящие события. По этой причине члены Совета ко-

мандующих определили перечень вопросов информационного обмена и порядок использования полученной информации, а также совместно с заинтересованными министерствами и ведомствами приступили к разработке нормативно-правовой базы для создания системы обеспечения пограничной безопасности государств СНГ. Итогом этой работы было подписание Положения о Совете командующих Пограничных войск девятью государствами. Азербайджанская Республика, Молдова и Украина от его подписания воздержались. За пятнадцать лет в это Соглашение были внесены определенные изменения и дополнения, что в итоге определило одну из основных функций деятельности Совета – выработка концептуальных подходов к обеспечению охраны внешних границ с учетом интересов всех государств-участников СНГ.

26 мая 1995 года СКПВ представил, а главы государств приняли Концепцию охраны границ и Договор о сотрудничестве в сфере охраны границ государств-участников Содружества Независимых Государств со странами, не входящими в Содружество. Документ содержал в себе

основы согласованной пограничной политики, взаимные обязательства по пограничным вопросам и порядок их реализации. В нем подчеркивалось, что пограничную политику на границах составляет скоординированная или совместная деятельность институтов государственной власти государств-участников, направленная на обеспечение их суверенитета, территориальной целостности и безопасности границ.

ДОКУМЕНТЫ

С первых дней своего создания Совет командующих ведет планомерную работу по созданию нормативно-правовой базы сотрудничества в пограничной сфере и содействию сближению (гармонизации) национального законодательства государств-участников Содружества. В частности, подготовлено и внесено на рассмотрение Совета глав государств, Совета глав правительств СНГ более 75 документов международного-правового характера по пограничным вопросам.

Практически по всем направлениям деятельности Совета были приняты нормативно-правовые акты, основными из которых являются: Декларация о принципах установления и поддержания режима внешних границ государств-участников СНГ; Соглашение о взаимодействии пограничных войск государств-участников Содружества Независимых Государств при возникновении кризисных ситуаций на внешних границах; Соглашение о сотрудничестве пограничных войск в сфере пограничного контроля в пунктах пропуска через границы государств-участников Содружества Независимых Государств с государствами, не входящими в Содружество; Соглаше-

ние об обмене информацией по вопросам охраны внешних границ государств-участников Содружества Независимых Государств; Соглашение о сотрудничестве пограничных войск государств-участников Содружества Независимых Государств в вопросах научно-исследовательской деятельности; Соглашение о сотрудничестве в подготовке и повышении квалификации военных кадров для пограничных войск государств-участников Содружества Независимых Государств; Соглашение об организации санаторно-курортного лечения и организованного отдыха военнослужащих и членов их семей, гражданского персонала пограничных войск государств-участников СНГ; Положение о единой системе учета граждан третьих государств и лиц без гражданства, въезжающих на территории государств-участников СНГ; Положение об организации взаимодействия пограничных и иных ведомств государств – участников СНГ по оказанию помощи при возникновении и урегулировании (ликвидации) кризисных ситуаций на внешних границах.

Первостепенными среди документов Совета командующих, разработанных и принятых за эти годы, можно назвать Программу совершенствования сотрудничества государств-участников СНГ в пограничной сфере от 7.09.2002 года и Концепцию согласованной пограничной политики государств-участников СНГ от 26.08.2005 года (План мероприятий по реализации Концепции согласованной пограничной политики государств – участников СНГ на 2007–2010 годы от 28.11.2006 г.). Принятие этих документов способствовало совершенствованию и взаимному обогащению законодательной и нормативно-правовой деятельности государств в пограничной сфере, гармоничному развитию нормативной базы пограничных ведомств и становлению правовой основы их сотрудничества.

ИНФОРМАЦИОННЫЙ АСПЕКТ

Одной из важнейших сфер деятельности Совета командующих является формирование информационного пространства, развитие сотрудничества пограничных ведомств в обмене информацией по вопросам охраны внешних границ государств СНГ и осуществление информационного взаимодействия с органами Содружества и другими организациями.

Обстановка на внешних границах требовала своевременного перенацеливания работы информационно-аналитических структур пограничных ведомств на выполнение задач активного исследования проблем пограничной политики и пограничной безопасности. В этой связи Советом командующих были выработаны Единые подходы к совершенствованию и развитию информационно-аналитических подразделений и Координационной службы СКПВ, а также формированию унифицированных информационных фондов пограничных войск государств-участников СНГ.

В целом созданная нормативно-правовая основа информационного взаимодействия, а это более 20 документов, принятых на межправительственном и межведомственном уровнях, позволяет осуществить подготовку необходимых материалов и обеспечить обмен информацией между пограничными ведомствами в рамках СКПВ. В 1998 и 2001 годах были изданы Сборники документов и учебно-методических материалов по вопросам информационно-аналитической деятельности в рамках Совета командующих Пограничных войск. На основе открытой информации готовятся и направляются участникам информационного взаимодействия тематические материалы по проблемам борьбы с терроризмом, трансграничной организованной преступностью, контрабандой наркотиков и незаконной миграцией, а также по вопросам, связанным с договорно-правовым оформлением государственных границ.

Регулярно осуществляется пополнение интегрированной базы данных СКПВ, которая с

1996 года размещена в пограничных ведомствах Республики Армения, Беларуси, Грузии, Казахстана, Кыргызстана, Российской Федерации и Таджикистана. Они также пользуются базой «Многосторонние соглашения государств-участников СНГ». В интересах становления информационных структур пограничных ведомств, расширения их информационных возможностей, обмена опытом работы в информационной сфере в рамках Совета командующих проводились сборы руководителей информационных структур пограничных ведомств государств-участников Содружества с участием руководителей взаимодействующих органов СНГ.

Вместе с тем, задачи целенаправленного, оперативного реагирования на угрозы безопасности в пограничной сфере потребовали переориентации информационной деятельности Совета командующих на выявление тенденций развития обстановки на границах, проведение анализа основных угроз национальной безопасности государств и определение участков (направлений) внешних границ, где необходимо сосредоточить усилия по их ликвидации. В этой связи был инициирован вопрос о рассмотрении возможности присоединения пограничных ведомств Азербайджанской Республики, Грузии, Молдовы, Туркменистана, Узбекистана и Украины к документам, регламентирующим информационный обмен в сфере охраны внешних границ государств-участников СНГ. Более того, 19 октября 2006 года в Бишкеке было принято решение о создании действенных механизмов взаимного обмена информацией по вопросам противодействия терроризму, экстремизму и иной противоправной деятельности на границе в режиме реального времени.

ОПЕРАТИВНАЯ ПРОФИЛАКТИКА

Одним из направлений деятельности Совета командующих и специальной формой межведомственного сотрудничества в решении задач охраны внешних границ стали совместные специальные пограничные операции (ССПО) и оперативно-профилактические мероприятия (СОПМ). Пограничные ведомства государств-участников Содружества накопили определенный опыт организации подобных операций (в двустороннем формате), основными целями которых являются борьба с незаконной миграцией, контрабандой наркотиков, оружия, боеприпасов, расхищением биоресурсов и иной противоправной деятельностью через их границы. Такие операции, как «Рубеж», «Граница», «Путина», «Каспий», «Мигрант», «Транзит», «Мак», «Канал» и другие, стали для большинства пограничных ведомств ежегодными и проводятся совместно с территориальными органами МВД, специальными, таможенными и миграционными службами.

Практическое взаимодействие, осуществляемое в рамках СКПВ, позволило своевременно вырабатывать и принимать пограничными ведомствами скоординированные меры по обеспечению защиты национальных интересов на внешних границах государств-участников Содружества на угрожаемых направлениях. Так, с 2004 года во взаимодействии с правоохранительными, таможенными и миграционными службами планировались и проводились специальные пограничные операции по противодействию проникновения с территории Афганистана оружия, боеприпасов, наркотических средств и нелегальных мигрантов, а также оперативно-профилактические мероприятия по пресечению браконьерской деятельности и охране морских биоресурсов в акваториях Черного, Азовского и Каспийского морей. Ре-

зультаты проведенных операций, в которых участвовали Казахстан, Кыргызстан, Российская Федерация, Таджикистан и Украина, способствовали существенному снижению уровня угроз безопасности не только этих государств, но и Содружества в целом.

С 2007 года расширены зоны проведения совместных пограничных операций по обеспечению безопасности государств-участников СНГ в Восточно-Европейском и Центрально-Азиатском регионах. Для придания им системности планируется разработать Методику их подготовки и проведения на основе опыта, приобретенного органами управления пограничных служб при организации выполнения задач в период скоординированных мероприятий.

КАДРЫ

Важной вехой в деятельности Совета командующих явилось решение о перемещении офицерских кадров между пограничными войсками государств СНГ, в котором определялось, что при перемещении кадров из одного государства в другое должно быть обеспечено строгое соблюдение законных прав и интересов офицерского состава без ущерба для охраны внешних границ государств-участников СНГ. Этот документ стал путевкой для тысяч военнослужащих, переведшихся для службы в пограничные войска своих государств, что позволило снять многие проблемы прежде всего на начальном этапе образования и становления национальных пограничных ведомств. В период с 1992 по 1996 год было перемещено более 4 тыс. человек, в том числе только из Туркменистана – свыше девяти сот.

На уровень практической реализации вышли вопросы подготовки военных кадров для пограничных ведомств государств Со-

дружества. Конкретным результатом проделанной работы явились Соглашение о сотрудничестве в подготовке и повышении квалификации военных кадров от 3 ноября 1995 года и Программа по его реализации, принятая Советом глав правительств 9 октября 1997 года. Комплекс мер, предусмотренных этими документами, постоянное внимание к вопросам подготовки национальных военных кадров со стороны Совета командующих позволили в короткие сроки развернуть практическую работу в этой области.

В общей сложности за пятнадцатилетний период деятельности Совета командующих учебными заведениями Республики Казахстан, России и Украины подготовлено более двух тысяч офицеров для пограничных ведомств (значительная часть на безвозмездной основе). В настоящее время в вузах пограничных ведомств этих стран обучается более пятисот человек, прибывших из других государств-участников СНГ. Только в 2003–2006 годах образовательные учреждения пограничных ведомств государств-участников СНГ подготовили 417 офицеров тактического и оперативно-тактического уровня, из них учебные пограничные заведения ФСБ России – 266 чел., Пограничной службы КНБ Республики Казахстан – 43 чел., Государственной пограничной службы Украины – 108 чел.

Повысили квалификацию более шестисот офицеров тактического, оперативно-тактического и оперативного уровня. Для стимулирования творческой активности слушателей и курсантов из числа воен-

нослужащих, осуществления поддержки в получении ими профессионального образования с 2002 года учреждена стипендия СКПВ для слушателей и курсантов образовательных учреждений пограничных ведомств государств-участников СНГ (по состоянию на 2012 год лауреатами стипендии стали более 50 чел.).

ТЕХНИКА

В целях обеспечения пограничных ведомств государств СНГ вооружением и военной техникой, соответствующими характеру стоящих перед ними задач по обеспечению пограничной безопасности, выработки и реализации единой военно-технической политики, а также согласования взглядов по вопросам, связанным с созданием и совершен-

ствованием технических средств охраны границы, их эксплуатацией и ремонтом, Советом командующих проводилась работа по созданию благоприятных и взаимовыгодных условий для военно-технического сотрудничества.

Следуя курсом развития интеграционных процессов между пограничными ведомствами, Совет инициировал в 1994 году заключение межправительственного Соглашения о льготных поставках Пограничным войскам государств-участников Содружества специальной техники и других материальных средств. Это Соглашение имеет самое непосредственное отношение не только к развитию интеграционных связей стран СНГ, но и укреплению пограничных ведомств, обеспечению надежной охраны внешних границ и стабильного положения на них.

На своих заседаниях Совет командующих неоднократно обсуждал вопросы перспективного развития военно-технического сотрудничества, в том числе в области технической оснащенности пограничных ведомств стран СНГ, прорабатывались возможности прямых поставок продукции с предприятий оборонной

промышленности государств-участников Содружества. Проводимые с 2000 года рабочие встречи заместителей руководителей пограничных ведомств по вооружению и тылу способствовали более глубокой конкретизации и детализации аспектов этого сотрудничества.

Для ознакомления с передовыми технологиями в области разработки и производства технических средств охраны границы специалисты пограничных ведомств ежегодно принимают участие в работе Международной специализированной выставки «Граница», проводимой в рамках Международного форума средств обеспечения безопасности государства ИНТЕРПОЛИТЕХ. В рамках координации военно-технического сотрудничества обобщен опыт использования в пограничных войсках Республики Беларусь приборов выявления радиоактивных источников и проведения дозиметрического контроля личного состава, информация направлена в пограничные ведомства государств-участников СНГ.

В соответствии с Решением СКПВ от 19 октября 2006 года решен вопрос о создании и использовании пограничными ведомствами стран СНГ Единого информационного банка данных по вооружению и специальной технике, что позволит повысить эффективность сотрудничества пограничных ведомств в сфере их технического оснащения, инженерно-технического обустройства государственных границ, а также оказание друг другу как можно более широкого содействия в пополнении информационных данных.

ТРАДИЦИИ

Особое место в работе Совета командующих занимают вопросы сотрудничества в сфере культуры, спорта и ветеранской работы. В 1996 году были созданы временные рабочие органы СКПВ – Совет по сотрудничеству пограничных ведомств государств-участников СНГ в сфере культуры и ветеранской работы и Спортивный комитет. Под эгидой Совета командующих Пограничных войск проводятся международные литературные и музыкальные конкурсы, встречи писателей-баталистов, посвященные дружбе и братству пограничников стран СНГ. Оформлены в союзы ветеранов и пенсионеров пограничных войск ветеранские организации Республики Армения, Беларуси, Грузии, Казахстана, Кыргызстана, Российской Федерации, Таджикистана, Молдовы и Украины.

С учетом финансовых возможностей пограничных ведомств за 20 лет работы Советом командующих организовано и проведено пять международных встреч ветеранов пограничных войск государств-участников СНГ, принимавших участие в освобождении территории Республики Беларусь от немецко-фашистских захватчиков в Бресте, четыре Эстафеты Победы в Великой Отечественной войне вдоль внешних границ государств СНГ, три международных литературных конкурса «Граница Содружества – мужество, честь, отвага» и столько же международных смотров-конкурсов ветеранских организаций и объединений ветеранов (пенсионеров) пограничных ведомств, а также фестивали пограничной песни, международные (сочинские) фестивали армейской песни «За веру! За Отчизну! За Любовь!». В области спорта проведены соревнования на Кубок СКПВ: по рукопашному бою – 11, пулевой стрельбе – 3, борьбе дзюдо – 1, гиревому спорту – 1. Изданы три книги серии «Содружество крепнет границами», созданы видеофильмы «Содружество в охране внешних границ – залог общей безопасности», «Мы помним, мы едины!», изготовлена передвижная фотовыставка, посвященная истории создания и деятельности СКПВ.

Совет командующих является учредителем журнала «Пограничник Содружества» и приложения к нему «Ветеран границы», которые освещают с ноября 1994 года деятельность СКПВ и других органов СНГ. Это высокохудожественные иллюстрированные издания, пользующиеся большим спросом у различных категорий военнослужащих пограничных ведомств. Редакцией журнала «Пограничник Содружества» успешно реализуется тематический план выпуска, освоена новая технология издания полноцветных журналов, улучшается их содержание и полиграфическое исполнение. Благодаря предпринятым усилиям, ведущие информационные агентства, периодические печатные издания, радио и телевидение государств Содружества достаточно широко освещают работу Совета командующих.

Утвержден Гимн Содружеству границ (Решение СКПВ от 18 июня 2002 года).

ПЕРСПЕКТИВА

Сотрудничество, партнерство, диалог и компромисс, а также уважение и учет взаимных интересов – именно этими критериями следует руководствоваться пограничникам в сотрудничестве в рамках Совета командующих Пограничных войск. Уникальная совместная работа наших стран в сфере пограничной безопасности, начавшаяся более двух десятилетий назад, подтвердила свою целесообразность. Деятельность СКПВ стала реальностью международных отношений, новой формой пограничных взаимосвязей, фактором стабильности на внешних границах государств-участников СНГ. **К**

**С 2007 ГОДА РАСШИРЕНЫ
ЗОНЫ ПРОВЕДЕНИЯ
СОВМЕСТНЫХ
ПОГРАНИЧНЫХ ОПЕРАЦИЙ
ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ
БЕЗОПАСНОСТИ
ГОСУДАРСТВ-УЧАСТНИКОВ
СНГ В ВОСТОЧНО-
ЕВРОПЕЙСКОМ И
ЦЕНТРАЛЬНО-АЗИАТСКОМ
РЕГИОНАХ.**

ПЕРСПЕКТИВА ИННОВАЦИЙ

Работа над концептуальными принципами реформирования Государственной пограничной службы Украины на период до 2015 года вывела ведомство на путь внедрения инноваций в охране госграницы, освоения новейших технологий и их максимального использования в целях автоматизации процессов управления и контроля. Поэтому сегодня украинские пограничники имеют многолетний опыт в деле применения технологических новаций в повседневной службе. Ввиду того, что именно этот вопрос является одной из основных тем 69-го заседания Совета командующих Пограничных войск стран-участниц СНГ, проанализируем главные достижения Госпогранслужбы в этой области за последние несколько лет.

Выполняя задачи первого этапа реализации Концепции и ведомственной Программы развития Службы, украинские пограничники создали систему центров управления службой. Сегодня она имеет четырехуровневую вертикаль специальных подразделений и комплекс оборудованных помещений, обеспечивающих необходимое качество управления на центральном и региональном уровнях, в органах охраны госграницы, отрядах морской охраны и отделах пограничной службы.

Созданная система четко размежевала функции, задачи и полномочия на различных уровнях управления, что позволило ликвидировать дублирование деятельности структурных звеньев. Основные задачи центра: круглосуточный мониторинг обстановки на государственной границе и в исключительной (морской) экономической зоне Украины; обеспечение структурного и оперативного реагирования на изменения в случае ее осложнения или возникновения кризисных ситуаций; осуществление повседневного контроля за службой с использованием информационно-теле-

коммуникационных систем; обобщение результатов оперативно-служебной деятельности и своевременное информирование руководителей органов управления; контроль готовности дежурных сил, резервов и других специально созданных групп, обеспечение своевременного их применения; поддержание информационного взаимодействия с соответствующими структурами взаимодействующих государственных органов и пограничных ведомств соседних стран, осуществление оповещения по сигналам управления; формирование текущей отчетности о результатах службы за сутки.

Эти нововведения значительно расширили возможности управления службой за счет использования современных информационно-телекоммуникационных систем и информационных технологий. В частности, появилась возможность отображения в режиме реального времени оперативной обстановки на цифровых электронных картах, проведения совещаний в режиме видеоконференции и общения непосредственно с центрами органов охраны границы, контроля местоположения и передвижения

пограничных нарядов, мобильных групп, сил Морской охраны.

Особенно важным для Государственной пограничной службы Украины был и остается вопрос обновления и модернизации корабельно-катерного состава Морской охраны. Благодаря своевременному и качественному проведению плано-предупредительных осмотров, регулярному докованию значительно продлен срок службы 52-х кораблей и катеров, что сделало возможным их использование в охране территориального моря и И(М)ЭЗ и сегодня. Однако, учитывая объективный процесс морального и физического старения плавсредств, Госпогранслужба приложила максимум усилий для поиска финансирования, направленного на обновление. Этот процесс осуществляется как за счет бюджетных средств, так и международной технической помощи. Так, для нужд пограничного ведомства от отечественных судостроительных предприятий выделено четыре современных катера типа «Калкан-П» и столько же «УМС-600» с алюминиевым корпусом, малый скоростной катер с надувными бортами

Нововведения значительно расширили возможности управления пограничной службой за счет использования современных информационно-телекоммуникационных систем и информационных технологий.

типа «Игл-500» и десять резиновых лодок «Хеви Дьюти-460».

Решающей в этом вопросе стала Государственная целевая правоохранительная программа «Обустройство и реконструкция государственной границы» на

ного корабля водоизмещением около тысячи тонн с патрульным вертолетом на борту.

Неотъемлемой частью системы охраны государственной границы Украины всегда была авиация, которая используется для контроля труднодоступных

В последние годы значительное внимание уделяется модернизации авиационной техники. Улучшены тактико-технические характеристики вертолетов, капитально отремонтировано сто процентов авиационной техники. С целью

период до 2015 года. На выполнение ее требований специалистами ГПСУ совместно с Казенным предприятием «Опытно-проектный центр кораблестроения» разработан проект современного корабля Морской охраны «Коралл», а с ОАО «Судо-строительная компания «Море» – проект нового катера Морской охраны «Орлан». Катери, в конце прошлого года первый катер стал в строй Севастопольского отряда Морской охраны. Одновременно начато строительство корабля Морской охраны. Всего данная серия будет насчитывать шесть кораблей «Коралл», восемь катеров «Орлан» и 25 катеров современных проектов. В следующем году планируется также начало строительства многофункциональ-

участков местности, уточнения информации, полученной с помощью других технических средств, а также защиты экономических интересов во И(М)ЭЗ Украины. При пограничных операциях в акваториях Азовского и Черного морей при непосредственном участии авиации задерживаются плавсредства, занимающиеся незаконным выловом ценных видов рыбы. Летчики пограничной авиации неизменно проявляют мужество и самоотверженность в спасательных операциях. Неоднократно авиация использовалась и в ликвидации последствий стихийных бедствий и оказании помощи местному населению Закарпатья, Буковины и других регионов Украины.

усовершенствования навигационного обеспечения при выполнении полетов на границе на всю авиатехнику установлены приборы навигации GPS. Вместе с тем, специалисты Госпогранслужбы осуществляют постоянный мониторинг рынка авиационной техники и оборудования для замены существующих образцов на современные и экономичные в эксплуатации. Так, в начале 2011-го авиационный парк Государственной пограничной службы Украины пополнился современными специализированными самолетами австрийского производства DA42 M-NG для выполнения патрульных заданий. Комплексное решение авиационных вопросов позволило увели-

чить присутствие авиации на границе, обеспечить постоянную готовность экипажей к выполнению плановых и внезапно возникающих задач, повысить профессиональное мастерство летного и инженерно-технического состава, результативность применения авиации при охране государственной границы.

В целом концепция и программа развития пограничной авиации на период до 2020 года предусматривает поэтапную закупку 15-ти легких вертолетов и шести самолетов. Но если объемы обновлений Морской охраны и авиации Госпогранслужбы ограничиваются несколькими десятками, то в переоснащении наземных подразделений автомобильной техникой и современными спецсредствами счет идет на тысячи. Только в прошлом году по программам международной технической помощи «Поставка патрульных автомобилей Государственной пограничной службе Украины» и «Предотвращение распространения оружия массового уничтожения» ведомство усилило подразделения охраны границы 54-мя внедорожниками Land Rover Defender. Кроме того, пограничники получили сто автомобилей

Niva Chevrolet, 110 квадроциклов Polaris Sportsman 500 HO Touring, 183 мотоцикла «Пионер», 50 снегоходов Polaris Turbo IQ LX 2012 и большое количество современных оптических и оптико-электронных устройств.

Нельзя обойти вниманием и меры по повышению эффективности отделов пограничной службы на направлениях активной противоправной деятельности. В частности, внесены коррективы в систему охраны государственной границы на речных и озерных участках, а также сегментах большой протяженности.

Так, на участке Южного регионального управления внедрены современные подходы к организации службы, а именно выставлено восемь мобильных пограничных постов на плавучей платформе, шесть мобильных пограничных постов на базе грузовых автомобилей, которые имеют в своем составе участковых инспекторов и средства усиления (моторные лодки, мотоциклы и т.д.).

Системное наращивание технической составляющей путем обеспечения органов и подразделений современными транспортными средствами повышенной проходимости и развертывание

системы оптико-электронного наблюдения позволили установить на пограничных башнях десять стационарных электронно-оптических приборов наблюдения, которые в два раза повысили результативность выявления и фиксации противоправной деятельности на государственной границе.

Интеграция в информационно-телекоммуникационную систему «Гарт-12» переносных приборов тепловизионного наблюдения на постах технического

наблюдения с выводом данных обстановки на автоматизированные рабочие места улучшила (на 80%) контроль за морской акваторией и особенно идентификацию малых и средних целей.

Что касается инноваций в системе пограничного контроля, то следует отметить: предварительное информиро-

МВД, МИД, Минфина, СБУ, Национального агентства по вопросам государственной службы Украины наладить обмен данными между субъектами интегрированного управления границами.

В 2012 году к работе в формате виртуального контактного аналитического центра присоединились Министерство

стать стационарных УКВ радиостанций «Кордон» отечественного производства, а также установлено 87 радиоретрансляторов. Это позволило улучшить взаимодействие с пограничными нарядами, особенно на направлениях противоправной деятельности и местности со сложным рельефом.

Стратегия внедрения современных подходов к службе и обновления технической базы ведомства оправдывает себя и обуславливает перспективу дальнейшего интенсивного развития современной пограничной правоохранительной структуры.

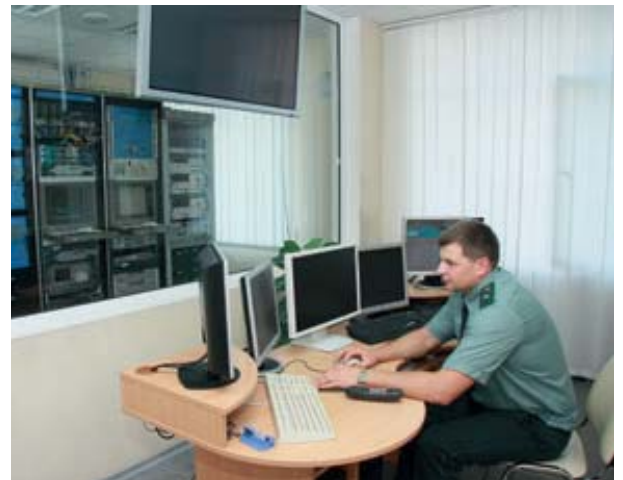
вание о пассажирах, осуществление контроля по принципу одной остановки, выделение отдельных еврокоридоров, оформление пассажиров в поездах во время движения и т.п. значительно ускорили контрольные операции в пунктах пропуска. Этому способствовало и обновление комплексов паспортного контроля в 32-х основных пунктах пропуска, создание почти тысячи рабочих мест контролеров и введение в эксплуатацию 514 мобильных терминалов. На украинско-российской границе установлено почти 260 рабочих мест для считывания магнитных

социальной политики и Министерство образования и науки, молодежи и спорта Украины.

Согласно общему порядку обмена открытой статистической и аналитической информацией по вопросам противодействия незаконному перемещению наркотических средств, психотропных веществ, их аналогов, прекурсоров, оружия, боеприпасов и взрывчатых веществ через государственную границу обеспечено функционирование общего виртуального аналитического центра и ежемесячный обмен открытой статистической информацией.

В процессе дальнейшего развития системы управления разработаны и приняты на вооружение восемь новых современных специальных комплексных информационно-телекоммуникационных аппаратных связи стратегического, оперативного и тактического уровней.

Своеобразным рубежом для Государственной пограничной службы в вопросе максимально эффективного применения всех имеющихся инноваций и в техническом оснащении, и в технологиях осуществления контрольных процедур стало проведение в Украине

карт. В пяти пунктах пропуска развернута работа консультативных центров.

Развитие системы анализа рисков и повышение эффективности ее функционирования в современных условиях, совершенствование обмена открытой статистической и аналитической информацией, а также механизмов совместного анализа угроз на государственной границе позволили в рамках приказа Администрации Госпогранслужбы, Мининфраструктуры,

Интенсивно развивается и ведомственная интегрированная информационно-телекоммуникационная система. С целью повышения живучести сети проведена модернизация и изменена топология ее построения. В частности, заменены на более современные 60 абонентских станций системы космической связи, охватившей 168 отделов пограничной службы. В рамках проекта международной технической помощи получено 331 переносную и де-

чемпионата Европы по футболу 2012 года. Пограничники справились со всеми задачами на «отлично», доказав, что стратегия внедрения современных подходов к службе и обновления технической базы ведомства оправдывает себя и, конечно же, обуславливает перспективу дальнейшего интенсивного развития современной пограничной правоохранительной структуры. **к**

Людмила ДЕМИНА

СПЕЦИАЛЬНО ДЛЯ МОРЯ

Появление в системе Морской охраны Госпогранслужбы Украины полноценных подразделений специального назначения – реальное требование времени. Ведь пограничному ведомству нужны люди, готовые к выполнению задач в любой обстановке на море: высадка на подозрительные суда, их остановка, осмотр, возможное освобождение заложников. К тому же они должны действовать и с быстроходных плавсредств, и из-под воды, и с воздуха.

Первой задачей в процессе создания отделов обеспечения действий на воде – именно такое название получили данные подразделения – стал подбор соответствующего персонала. Критерии были очень жесткими, и надежность тех, кто остался, не вызвала никаких сомнений. А дальше – специальная подготовка. Правоохранители прошли ее на базе Измаильского учебного центра ГПСУ, а отдельные категории личного состава – в Центре подготовки Береговой охраны Турции. Уже в конце лета 2011 года морской спецназ пограничников продемонстрировал слаженность действий на первых профильных учениях.

Сегодня отдел специальных действий на воде Одесского отряда морской охраны доказывает целесообразность создания таких подразделений на практике. Задачи, возложенные на правоохрани-

телей, требуют высокого уровня подготовки и профессионализма, ведь они связаны с повышенным риском, осуществлением силовой поддержки обзорных групп кораблей и катеров, участием совместно с подразделениями других правоохранительных органов в мероприятиях по противодействию террористическим проявлениям, спасательных операциях, ликвидацией последствий чрезвычайных ситуаций в пределах компетенции. Кроме того, при необходимости отдел самостоятельно может действовать по назначению на всех водных участках регионального управления. Скажем, выявлять правонарушителей, пытающихся переправлять контрабанду под водой, браконьеров, их орудия лова, а также выполнять много других задач, связанных с водным пространством.

– Сотрудники подразделения активно привлекаются к несению службы по охране государственной границы в И(М)ЭЗ в составе

мобильных досмотровых групп, систематически принимают участие в специальных оперативно-профилактических мероприятиях, – рассказывает командир Одесского отряда морской охраны капитан I ранга Дмитрий Дуков. – Из состава отдела ежедневно выделяется дежурная досмотровая группа. Ранее на плавсредствах она была внештатной из числа экипажа. В случае, если судно задерживали и его необходимо было конвоировать в порт, группа оставалась на борту шхуны-нарушителя. Следовательно, на корабле морской охраны оставалось вдвое меньше людей, что создавало много проблем. Теперь эта работа проводится значительно эффективнее. Тем более, что правоохранители могут профессионально оказывать силовую поддержку, проводить усиленные досмотры плавсредств, осуществлять принудительную остановку судов-нарушителей.

Особое внимание уделяется вопросу специальной подготовки. Пограничники регулярно тренируются вместе с другими украинскими спецназовцами. В состав отдела входит также группа водолазов, прошедших соответствующий курс в Севастопольской военно-морской академии имени П.С. Нахимова по направлению «Водолаз специального назначения», и теперь ежедневно совершенствуют свое мастерство и приобретают бесценный опыт. Ведь кто как не они могут осмотреть судно ниже его ватерлинии, где удобно прикрепить

СОТРУДНИКИ ПОДРАЗДЕЛЕНИЯ АКТИВНО ПРИВЛЕКАЮТСЯ К НЕСЕНИЮ СЛУЖБЫ ПО ОХРАНЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ГРАНИЦЫ В И(М)ЭЗ В СОСТАВЕ МОБИЛЬНЫХ ДОСМОТРОВЫХ ГРУПП, СИСТЕМАТИЧЕСКИ ПРИНИМАЮТ УЧАСТИЕ В СПЕЦИАЛЬНЫХ ОПЕРАТИВНО-ПРОФИЛАКТИЧЕСКИХ МЕРОПРИЯТИЯХ.

магнитом, веревкой или вообще спрятать в полостях подводной части корабля наркотики, контрабанду. К их компетенции относится и осуществление спасательно-водолазных работ.

Существенно расширяет спектр применения подразделения новейшее оборудование. Так, недавно водолазы-пограничники в ходе соответствующих учений в УТЦ Морской охраны испытывали в действии телеуправляемый аппарат «Гном», который позволяет во время осуществления пограничного контроля даже в сверххолодной воде проводить осмотр подводных частей судов, находящихся в портах и на рейде. Кроме того, спецназовцы начали работать с полнолицевой маской, оснащенной гарнитурой подводной акустической связи. Это очень удобно, ведь система позволяет контролировать с поверхности состояние водолаза и его действия. К

СЕРГЕЙ ПОЛИЩУК, ФОТО АЛЕКСАНДРА ЯКОВЕНКО

СЕГМЕНТ 2013

«ЗАМОЖНЕ СУСПІЛЬСТВО, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА ЕКОНОМІКА, ЕФЕКТИВНА ДЕРЖАВА»

Президент України Віктор Янукович затвердив Національний план дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». На сьогодні це вже третій документ, що регламентує роботу всіх відомств, причетних до виконання відповідних завдань, спрямованих на реалізацію структурної перебудови економіки з максимальною участю національного капіталу та фокусуванням на внутрішній ринок.

Напередодні підписання документа Глава держави звернув увагу на те, що результати практичного виконання попередніх річних планів свідчать про необхідність посилення контролю за їх реалізацією. Власне Національний план дій на 2013 рік містить п'ятнадцять розділів, які охоплюють питання реформи державних фінансів, соціальної сфери, медичного обслуговування, освіти, науково-технічної сфери та сфери адміністративних послуг, дерегуляції, розвитку фінансового сектора, підприємства, приватизації й управління державною власністю. До переліку заходів, які необхідно виконати у поточному році, увійшли також завдання з міжнародної економічної інтеграції, реформи енергетики та житлово-комунального господарства, розвитку транспортної інфраструктури, сіль-

ського господарства, земельної реформи. Окрім того, планом передбачено здійснення реформи системи публічного управління, впровадження національних проектів та інвестицій, електронного урядування.

Що стосується роботи Державної прикордонної служби в умовах виконання плану впровадження економічних реформ, то тут слід зосередити увагу на питаннях розвитку транспортної інфраструктури, адже реалізація відповідних завдань, імовірно, зумовить необхідність залучення додаткових ресурсів персоналу саме прикордонного відомства. Зокрема, один із пунктів даного розділу передбачає переговори з представниками Республіки Польща та Європейського Союзу щодо доцільності запровадження міжнародного швидкісного залізничного сполучення Львів – Перемишль – Варшава та визначення джерел фінансування відповідного проекту. Дотичним до прикордонного контролю є й завдання щодо Актуалізації Стратегії розвитку морських портів України на період до 2015 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 липня 2008 року № 1051-р.

Якщо, згідно з Нацпланом, відповідальним органам вдасться завершити розробку та затвердження механізму залучення нових авіаперевізників, у тому числі тих, що працюють за моделлю «лоу-кост», то «зеленим кашкетом» теж слід готуватися до зростання навантажень в авіаційних пунктах пропуску.

Також Президент доручив науковим установам та експертам проводити роз'яснювальну роботу щодо змісту Національного плану, прем'єр-міністру України Миколі Азарову – до 15-го числа кожного місяця інформувати про стан виконання заходів, передбачених даним документом, а всім відомствам, причетним до реалізації плану, забезпечити супроводження у Верховній Раді передбачених ним законопроектів.

СЕРГІЙ ПОЛІЩУК

РІК НОВОЇ СТРАТЕГІЇ

Нова Стратегія національної безпеки України, що була ухвалена майже рік тому, дозволила за короткий термін впорядкувати роботу сектора безпеки нашої держави і поступово впроваджувати глибокі перетворення в кожному з його сегментів. Про це Президент України Віктор Янукович заявив під час виступу на засіданні Ради національної безпеки і оборони. Зокрема, зазначив Глава держави, прийнято низку документів з реформуван-

ня та розвитку Збройних сил, тривають структурні зміни в оборонно-промисловому комплексі. Схвалені рішення щодо перепідпорядкування прикордонної служби та розпочато реоргані-

зацію системи реагування на надзвичайні ситуації.

«Також триває робота з підготовки реформи правоохоронних органів. Ми домовилися, що профільний Комітет при

Президентові напрацює відповідні пропозиції, і найближчим часом ми їх розглянемо», – сказав Віктор Янукович.

Як зазначив Президент, значну увагу влада приділяє і питанням екологічної безпеки. Так, останнім часом активізовано роботу з якісного підвищення рівня безпеки на Чорнобильській атомній електростанції. До реалізації цього завдання залучається міжнародна спільнота.

На якісно новий рівень вийшли і питання соціальної безпеки – від послідовного посилення соціальної захищеності людей завдяки реалізації соціальних ініціатив, ініційованих Президентом, до заходів із забезпечення громадян доступними і перевіреними медикаментами.

Як повідомив Глава держави, найближчим часом РНБО надасть Доповідь про стан національної безпеки за підсумками роботи у 2012 році.

ТАМАРА УСАТОВА

ТОЧКА СТИКУ

За дорученнями українського, польського та білоруського урядів керівники прикордонних відомств Микола Литвин, Домінік Трач та Олександр Боєчко підписали Угоду про точку стику державних кордонів.

Основною метою підписання цього документа стало договірно-правове оформлення державного кордону в районі точки стику трьох країн та створення умов для забезпечення режиму державного кордону.

Підписання згаданої Угоди завершує договірне оформлення українсько-польського кордону. Що стосується кордону з Білоруссю, то українська сторона розраховує на те, що після укладання Угоди, а також набуття чинності Договору між Україною та Республікою

Білорусь про державний кордон розпочнеться процес демаркації його спільної ділянки.

«Сьогодні ми завершили роботу з позначення лінії українсько-польського державного кордону на місцевості, а також одночасно дали старт такій роботі на українсько-білоруському кордоні», – зазначив у своєму виступі Головний прикордонний уповноважений України Микола Литвин.

У тримісячний термін з дати набрання чинності Угоди передбачено створення спільної українсько-білорусько-польської комісії для позначення точки стику кордонів на місцевості, підготовки та підписання необхідних документів. Точка стику кордонів позначатиметься на місцевості прикордонним знаком «Буг».

«Вже традиційно і українсько-білоруський, і українсько-польський кордони є кордонами взаємовигідного співробітництва та дружби. Перекоаний, що рубіж не розділить наші народи, а стане лише перешкодою протиправній діяльності», – наголосив Микола Литвин. Під час зустрічі головні прикордонні уповноважені України, Білорусі та Польщі також обговорили актуальні питання співробітництва між прикордонними відомствами країн, обмінялися інформацією про обстановку на спільних ділянках рубезу та тенденціями її розвитку. Вони підтвердили високий рівень взаємодії та послідовність дій у сфері зміцнення прикордонної безпеки в регіоні.

АНДРІЙ ДЕМЧЕНКО

Румунія

ВИКЛЮЧНО КОНСТРУКТИВНО

В Одесі відбулася зустріч Голови Державної прикордонної служби України генерала армії України Миколи Литвина та Генерального інспектора Прикордонної поліції Румунії Іоана Буди. Під час заходу керівники відомств проаналізували обстановку на українсько-румунському кордоні, обговорили подальшу співпрацю, а також стан виконання попередніх домовленостей.

У ході зустрічі констатувалося, що обстановка на рубезі стабільна та контрольована, але водночас залишається актуальною проблема незаконної міграції та контрабанди тютюнових виробів. Окрім того, очільники прикордонних відомств розглянули функціонування пунктів пропуску та обговорили можливість запровадження спільного патрулювання. Для узгодження позицій з даного питання українська сторона запропонувала взяти участь у робочій зустрічі експертів прикордонних відомств обох країн.

– Запровадження спільного патрулювання дозволить підвищити оперативність реагування на зміни обстановки і в цілому

сприятиме підвищенню ефективності охорони українсько-румунського державного кордону, – зазначив Микола Литвин. Також Голова Держприкордонслужби України подякував своєму колезі за оперативну взаємодію та своєчасний обмін інформа-

цією в рамках Форуму Чорноморського прикордонного співробітництва та запропонував здійснити обмін візитами кораблів Морської охорони та Берегової охорони з метою проведення спільних тренувань. У свою чергу Іоан Буда висловив готовність до поширення досвіду з реалізації нових проектів, європейських систем охорони кордону та здійснення прикордонного контролю. У зв'язку з цим він представив систему EUROSUR (інтегрованої охорони зовнішнього кордону ЄС), а також можливість участі в цьому проекті країн-сусідів ЄС. Наступну зустріч сторони домовилися провести 2014 року в Румунії.

ІГОР ПЛЕТЕНЬ

ВІРТУАЛЬНІ ОХОРОНЦІ

Завдяки сучасним технологіям черги в пунктах прикордонного контролю в російських аеропортах можуть відійти в минуле. У «Шереметьєво» вже розпочато тестову експлуатацію автоматизованої системи паспортного контролю.

Наступним аеропортом, де з'являться віртуальні охоронці рубежу, може стати «Домодедово». Його офіційний представник розповів, що сьогодні вивчається можливість використання технології автоматизованого паспортного контролю, яка передбачає проходження його пасажиром в автоматичному режимі. Це прискорить процес здійснення всіх необхідних формальностей, щоправда, оцінити переваги нової технології зможуть тільки власники біометричних закордонних паспортів.

Технологія електронного проходження кордону являє собою не що інше, як звірку біометричної інформації закордонного паспорта з даними, що зберігаються в різних державних базах даних. Вперше подібні системи запровадили у Великобританії, і нині вони працюють в чотирьох найбільших аеропортах країни. Сканер зчитує малюнок райдужної оболонки ока пасажирів і звіряється з базою даних. Машина витрачає на обслуговування однієї особи 13–15 секунд.

В Австралії та Новій Зеландії застосовується технологія ідентифікації за рисами обличчя, яка дозволяє пасажирів міжнародних рейсів, за наявності у них електронних паспортів, проходити паспортний контроль в режимі самообслуговування. Система SmartGate фотографує

пасажирів і знімає з цифровим зображенням в електронному паспорті, після чого можна відразу пройти в зал видачі багажу. Жителі Сінгапуру в місцевому аеропорту Changi можуть проходити перевірку імміграційною службою в автоматичному режимі, використовуючи біометричні смарт-карти. Більше 60 тис. громадян та резидентів ОАЕ мають можливість використовувати біометричні електронні турнікети при проходженні прикордонного контролю в міжнародному аеропорту Дубая. Вартість однієї автоматизованої кабінки паспортного контролю сягає мільйона рублів, отож говорити про швидку заміну справжніх прикордонників на віртуальних поки що рано, оскільки технологія ще не налагоджена, у зв'язку з чим іноді трапляються збої. Приміром, нещодавно три пасажирів в «Шереметьєво» запізнилися на свої рейси, бо застрягли на електронному кордоні на півтори години.

ОБЛАДНАННЯ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

В пунктах пропуску через кордон Російської Федерації в Калінінградській області завершено монтаж обладнання Державної системи виготовлення, оформлення й контролю паспортно-візових документів нового покоління. Про це повідомив прес-секретар Калінінградського територіального управління Роскордону Кирило Пузик.

Програмно-технічними засобами, використання яких дозволяє суттєво скоротити час здійснення прикордонного контролю, оснащені 15 автомобільних пунктів пропуску в Калінінградській області. Базовий принцип організації цієї системи полягає в ідентифікації особи на основі біометричної інформації, що міститься в мікросхемі документа. Ідентифікація проводиться шляхом автоматизованої звірки біометричних та паспортних даних особи з відомостями, що зберігаються в мікросхемі посвідчення, завіреними електронно-цифровим підписом. Зрештою підвищу-

ється ефективність перевірки та істотно зменшується час проведення прикордонного контролю осіб, які прямують через рубіж Росії. Одночасно в інтересах Федеральної міграційної служби автомобільні пункти пропуску в Калінінградській

області оснащені програмно-технічними засобами, що забезпечують автоматизоване оформлення, у тому числі друк та реєстрацію міграційних карт. Це, за оцінками фахівців, також значно прискорить проведення контролю подорожуючих.

+ СТРАХОВКА

Безвізовий режим Росія встановила з 37-ма країнами, у тому числі з Україною. Нині наші співвітчизники можуть перетинати кордон північно-східного сусіда, маючи лише паспорт громадянина України. Але вже з 2015 року іноземці зможуть потрапити до Росії тільки за наявності закордонного паспорта та медичної страховки. Про це повідомили на засіданні Державної прикордонної комісії Російської Федерації.

Польща

ПОЛЬЩА ПОСИЛЮЄ СХІД

Через зростання обсягів контрабанди та чисельності незаконних мігрантів влада Польщі має намір посилити охорону свого східного кордону, найбільша ділянка якого межує з Україною.

Про це пише польська газета Rzeczpospolita, відзначаючи, що до кінця цього року на східний кордон буде переведено 1,7 тис. співробітників прикордонної служби, які працюють сьогодні на півдні Польщі. За даними польського міністерства внутрішніх справ, кордони з Чехією та Словаччиною вважаються безпечними, незаконна міграція та контрабанда масово спостерігаються на сході.

Великою проблемою польських правоохоронців є контрабанда сигарет, що все частіше переправляють до Польщі через так званий «зелений кордон», зокрема прикордонну річку Буг. Минулого року польські правоохоронці конфіскували контрабандних сигарет на майже 10 млн доларів, що на 20 % більше, ніж за попередній рік. «Ми відкриваємо на сході нові пункти пропуску, запровадили малий прикордонний рух з Калінінградом, тому частину співробітників маємо перевести з Півдня на Схід. Головним завданням сьогодні є ефективна охорона нашого зовнішнього кордону», – заявив глава польського МВС Яцек Цихоцький, якому підпорядкована прикордонна служба.

eBooking

На Волині відбулася презентація електронного проєкту eBooking, який втілили у життя митні органи Польщі. Учасники заходу були ознайомлені з правилами, вимогами та основними пунктами попередньої електронної реєстрації туристичних груп. Польську сторону представляли консул, керівник візового відділу Генерального консульства Республіки Польща в Луцьку Беата Бживчи, заступник начальника митної

служби Люблінського воєводства Павел Мартіш та інспектор польського митного пункту пропуску «Дорогуськ» Мартін Харасін. У заході взяли також участь заступник начальника Ягодинської митниці Сергій Курило, начальник управління міжнародного співробітництва та європейської інтеграції Волинської ОДА Андрій Ломага, представники туристичних організацій Волині.

Основна мета проєкту eBooking – попереднє електронне повідомлення Митної служби Польщі про прибуття туристичних груп до пунктів пропуску та скорочення часу їх перебування там. Реалізація проєкту має створити сприятливі умови для швидкого та цивілізованого перетинання українсько-польської ділянки кордону, а також поживавить туристичні й ділові контакти між мешканцями суміжних держав. Очевидною є доцільність впровадження системи попередньої електронної реєстрації і для суб'єктів господарської діяльності. Це має значно поживавити ділову співпрацю українських та польських підприємців. К

УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРИМЕТР ПОСТУП

З нагоди щорічного зльоту кращих інспекторів Держприкордонслужби у галузі прикордонного контролю в Адміністрації відомства відбулася презентація першого видання книги «Прикордонний контроль: історія та сучасність» авторства підполковника Юрія Сичевського – доцента кафедри прикордонного контролю НАДПСУ. Часопис увібрав у себе історію пропускних операцій на теренах України від зародків прикордонного контролю часів Київської Русі до новацій сьогодення. Продовжуючи традицію історичних публікацій, редакція журналу «Кордон» відкриває нову рубрику, до якої увійдуть найцікавіші матеріали на тему розвитку почесної місії охоронців державних рубежів.

Формально датою створення національного прикордонного контролю в Україні є 4 листопада 1991 року – дата введення в дію Закону України «Про Прикордонні війська України», яким створено ПВУ із Державним комітетом у справах охорони кордону України (Держкомкордон) в якості керівного органу.

На початку 90-х років вже минулого століття динаміка процесів як законного, так і спроб незаконного перетинання державного кордону України стала надзвичайно високою. Так, якщо у 1991 році Прикордонними військами через державний кордон пропущено 14,5 млн громадян і 1,87 млн одиниць транспортних засобів, затримано 885 порушників рубежу, то вже в 1994-му – пропущено 86,4 млн громадян та 15 млн одиниць транспортних засобів, затримано 20 529 порушників.

Зрозуміло, що неконтрольованість таких процесів породжувала багато загроз національній безпеці молодій державі, тому керівництво України провело низку нагальних заходів, зокрема спрямованих на посилення охорони кордону на шляхах міжнародного сполучення. Передусім це формування ПВУ на базі з'єднань і частин Західного прикордонного округу ПВ КДБ СРСР, що охороняли кордон та економічну зону колишнього СРСР протяжністю 3999,8 км по території України, Молдови і Білорусі. Від нього на час проголошення незалежності на шляхах міжнародних сполучень Україна успадкувала 52 функціонуючих пункти пропуску, з них залізничного сполучення – 9, автомобільного – 3, повітряного – 4, морського (річкового) – 19, поромного – 1, а також 16 місцевих пунктів пропуску.

Прикордонну політику України на шляхах міжнародних сполучень визначали нормативно-правові акти з питань розбудови й розвитку державного кордону та ПВУ, прийняті протягом перших років незалежності. Чинним законодавством України у сфері перетинання державного кордону зазначалося, що залізничне, автомобільне, морське, річкове, поромне, повітряне та інші види сполучення через державний кордон України здійснюються в пунктах пропуску, які встановлюються Кабінетом Міністрів України відповідно до законодавства України та її міжнародних договорів.

Особи, транспортні засоби, вантажі й інше майно, що перетинали державний кордон України, підлягали прикордонному і митному контролю, які були основними й обов'язковими. Інші види контролю (санітарно-карантинний, ветеринарний, фітосанітарний, контроль за вивезенням з території України культурних цінностей тощо) здійснювалися за необхідності залежно від особливостей потоку пасажирів, що прямують через кордон, а також характеру переміщуваних вантажів та іншого майна.

Для здійснення контролю в пунктах пропуску через державний кордон України створювалися контрольно-пропускні пункти ПВУ, митні, санітарно-карантинні, ветеринарні, фітосанітарні, мистецтвознавчі й інші установи. Прикордонний контроль, що здійснювався ПВУ в пунктах пропуску через державний кордон України або в пунктах місцевого (спрощеного) пропуску відносно осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна, включав: перевірку документів на право перетинання кордону; огляд транспортних засобів, вантажів та іншого майна; спостереження за транспортними засобами й у необхідних випадках їх супровід; контроль за особами, яким закритий в'їзд в Україну; контроль за матеріалами й предметами, що провозяться через державний кордон.

Проте цей перелік коригувався. Так, протягом чотирьох років, починаючи з 1992 року, підрозділи прикордонного контролю у визначених пунктах попуску оформляли в'їзні візи іноземцям (на той час дипломатичний корпус молодій державі ще не був

повністю сформований), а згідно і з затвердженою Наказом Голови Держкомкордону від 18 березня 1993 року № 64 Інструкцією, прикордонники КПП зобов'язувалися здійснювати радіаційний контроль в пунктах пропуску через державний кордон України.

Прикордонний контроль здійснювався в морських (річкових) портах, відкритих для заходження суден закордонного прямування, на прикордонних залізничних станціях, контрольних постах, прикордонних автомобільних станціях, в аеропортах, відкритих для міжнародного сполучення. Пропуск осіб, які перетинали державний кордон України, ПВУ проводили за дійсними документами на право в'їзду на територію України або виїзду з неї. Документи для перетинання державного кордону України вважалися дійсними, якщо були оформлені в установленому порядку і не викликали сумніву в їх справжності та належності власникам. Перелік документів, необхідних для перетинання державного кордону України, закріплювався законодавством та міжнародними договорами України.

Згідно з міжнародними договорами, Кабінетом Міністрів України міг бути встановлений спрощений порядок пропуску осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна через державний кордон. Зокрема, спрощений порядок пропуску осіб, транспортних засобів встановлювався на кордонах з Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією. Особливий порядок пропуску – на кордонах з Росією, Білоруссю, Молдовою, зокрема з можливістю перетинати державний кордон за «внутрішніми» національними паспортами громадянина.

Режим в пунктах пропуску через державний кордон України визначався як система заходів правового впливу відносно осіб у зв'язку з їхнім перебуванням та пересуванням у цих пунктах, транспортних засобів, вантажів та іншого майна, що спрямовані на попередження і припинення порушень кордону та інших протиправних дій.

Відповідно до ст. 26 Закону «Про державний кордон України» він включав порядок перебування та пересування всіх осіб і транспортних засобів у межах території прикордонних залізничних та автомобільних станцій, морських і річкових портів, аеропортів та аеродромів, відкритих для міжнародного сполучення, а також здійснення іншої діяльності, пов'язаної з пропуском

через державний кордон України осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна.

Даний режим був покликаний ускладнювати проникнення сторонніх осіб в пункти пропуску та створювати сприятливі умови для роботи контрольних служб.

З початку 1992 року за наказом Голови в Держкомкордоні створюється спеціальна робоча група, на яку покладалося завдання підготовки проектів договорів щодо режиму державного кордону України, співробітництва і взаємодопомоги з прикордонних питань із суміжними державами. У результаті розпочався процес укладення міжнародних угод, регламентуючих питання, що зачіпали інтереси сусідніх держав: регулювання порядку перетинання державного кордону, користування прикордонними водами, залізницями, шосейними дорогами, прикордонного співробітництва тощо.

Зокрема, це договори про режим спільного кордону, пункти пропуску через державний кордон, угоди про спрощений порядок перетинання державного кордону громадянами, які проживають у прикордонних районах (областях, повітах), передавання та приймання осіб через спільний державний кордон і протоколи про їх виконання, про залізничне, автомобільне, повітряне, річкове, морське сполучення, взаємні поїздки громадян у службових справах, а також ба-

гатостороні Угоди «Про співробітництво держав – учасниць СНД щодо забезпечення стабільного становища на їх зовнішніх кордонах» від 9 жовтня 1992 року, «Про безвізове пересування громадян держав СНД територією її учасників» від 9 грудня 1992 року та інше.

А для того щоб результат від впровадження положень цих та інших міжнародних домовленостей давав певну позитивну віддачу, в Україні розпочинається активна робота зі створення необхідних умов для міжнародного сполучення через державний кордон. Так, 22 червня 1992 року Президент України видає розпорядження №112 «Про державну програму розвитку мережі пунктів пропуску через державний кордон України та відповідної сервісної інфраструктури», яким наказує провести обстеження пунктів пропуску через державний кордон для здійснення залізничного, автомобільного, морського, річкового, повітряного та іншого сполучення і на його основі розробити Державну програму розвитку мережі пунктів пропуску через державний кордон України та відповідної сервісної інфраструктури.

Як результат до кінця 1992 року по всьому периметру державного кордону було додатково відкрито 119 пунктів пропуску.

У складних умовах розбудови незалеж-

ної держави створюються й прикордонні структури, відповідальні за забезпечення надійного функціонування пунктів пропуску. Так, у 1992 році розпочали свою діяльність 10 загонів прикордонного контролю у складі 120 застав (у той час прикз і приказ поєднували функції охорони кордону і прикордонного контролю).

На виконання Указу Президента «Про заходи щодо охорони державного кордону України з Республікою Молдова», причиною появи якого став збройний конфлікт у Придністров'ї, з березня 1992 року формуються три загони прикордонного контролю з місцями дислокації в містах Могилів-Подільський, Котовськ та Березине, що взяла під охорону понад 1100 км кордону.

Враховуючи прикордонну обстановку з Російською Федерацією та Республікою Білорусь, на формування якої безпосередньо впливали збройні конфлікти в Придністров'ї та Закавказзі, зростаючі масштаби незаконної міграції на Захід із використанням України як транзитної території, а також з метою захисту економічних інтересів держави, припинення спроб провезення зброї, боєприпасів, вибухових та наркотичних речовин, інших засобів, проведення диверсій, Президентом і урядом України було прийнято рішення про організацію прикордонно-митного контролю й на цих ділянках кордону.

З цією метою та на виконання Розпорядження Президента України від 12 жовтня 1992 року №160/92-рп і Постанови Кабінету Міністрів від 10 листопада 1992 року №615 було сформовано та виставлено на кордоні шість загонів прикордонного контролю з місцями дислокації у містах Луцьк, Чернігів, Суми, Харків, Луганськ та Донецьк.

З квітня 1993 року взято під контроль всі аеропорти країни. Розбудова державного кордону на шляхах міжнародного сполучення проходила досить активно. Виконувалися завдання щодо створення

й облаштування пунктів пропуску на його «старих» і «нових» ділянках. Кабінетом Міністрів України за узгодженням з урядами суміжних держав у період з 1992 по 1995 рік було відкрито 168 пунктів пропуску через державний кордон.

Високі показники демонстрували й самі представники підрозділів прикордонного

Тільки за 1994 рік в ППр виявлено і припинено 16 156 спроб громадян перетнути державний кордон за чужими, підробленими та несправними документами, затримано 9730 од. вогнепальної та холодної зброї, 2 287 283 шт. боєприпасів, 7260 кг вибухових речовин, 2765,49 кг наркотичних засобів.

контролю. Так, 6 березня 1995 року видано Наказ Голови Держкомкордону №80 «Про вдосконалення прикордонного контролю осіб, транспортних засобів і вантажів на державному кордоні України», у якому зокрема зазначалося, що «аналіз службово-оперативної діяльності ПВУ за період їх існування свідчить про пріоритетність завдань прикордонного контролю в загальній системі охорони державного кордону». Адже обсяг пропускних операцій через пункти пропуску порівняно з 1991 роком збільшився: громадян – у 6 разів, транспортних засобів – у 6,7 раза. За цей період підрозділами ПВУ затримано 42 867 порушників законодавства про державний кордон України, 82% з них – підрозділами прикордонного контролю.

Розбудова пунктів пропуску на державному кордоні продовжувалася й надалі. Зокрема, на початку 1998 року на кордоні з Польщею введено в експлуатацію один із найбільших у Східній Європі міжнародний пункт пропуску «Краковець» пропускною спроможністю до 5 тис. легкових автомобілів на добу. У березні того ж року розпочав функціонування пункт пропуску «Гоптівка», побудований з урахуванням європейських стандартів, пропускна спроможність якого склала 7 тис. автомобілів на добу.

На 1 січня 1998 року на державному кордоні загалом було організовано 255 (разом з уже існуючими) пунктів пропуску, з них залізничних – 45, автомобільних – 141, авіаційних – 17, морських і річкових (у т. ч. 5 поромних переправ) – 43, пішохідних – 9, з них 135 міжнародних, 70 міждержавних і 50 місцевих. **К**

Юрій СИЧЕВСЬКИЙ,
ПРОДОВЖЕННЯ У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ

«КОНТРОЛЬНА» НОМІНАЦІЯ

Чітко регламентоване національне законодавство, впроваджені технологічні та технічні інновації, висока культура пропускних операцій – далеко не повний перелік досягнень Державної прикордонної служби у цілеспрямованій роботі останніх років, мета якої створення сучасної системи прикордонного контролю. Практика щоденної служби в українських пунктах пропуску всіх видів сполучень повсякчас підтверджує незмінні пріоритети прикордонників: законність, безпека, культура та комфорт. Безперечно, за цими словами стоять передусім люди – інспектори прикордонної служби, а їхня самовіддана праця заслуговує належної мотивації. Отож на відзначення кращих колективів та фахівців у сфері прикордонного контролю рішенням Голови Державної прикордонної служби запроваджено заохочення кращих представників цієї професії. Так, на початку року відбулася перша зустріч нового формату.

Прикордонний контроль сьогодні вирізняють принципи нововведень у здійсненні технологічних процедур перевірки документів, огляду транспортних засобів та вантажів, виконання доручень правоохоронних органів. Зокрема, запроваджена трирівнева система перевірки документів, в пунктах пропуску для повітряного сполучення створена система подання попередньої інформації про пасажирів, якісно реалізовано питання контролю на початкових та кінцевих залізничних станціях, а також оформлення поїздів під час руху.

На окрему увагу заслуговує автоматизація паспортного контролю. Так, станом на початок 2013 року відомством встановлено 655 терміналів та автоматизованих робочих місць для зчитування електронних карток у 45 пунктах пропуску, 449 робочих місць дозволяють здійснювати перевірку біометричних даних громадян. Маючи в розпорядженні такий арсенал, правоохоронцям вдається досягати високої результативності оперативно-службової діяльності. Лише впродовж минулого року через державний кордон пропущено близько 93 млн осіб та понад 21 млн транспортних засобів. За незаконне його перетинання затримано 1937 осіб, за порушення режиму в пунктах про-

пуску – 4478 осіб. Контролерами виявлено 179 чужих паспортних документів та 381 – підроблений, вилучено 653 одиниць зброї та 10 775 шт. боєприпасів, близько 107 кг наркотичних та 12 кг вибухових речовин, контрабандних товарів на загальну суму 163 млн 963 тис. гривень.

Найкращим доказом розвитку системи прикордонного контролю та ключової ролі персоналу в процесі його розбудови стали підсумки особливої події минулого року – чемпіонату ЄВРО-2012. Робота в умовах підвищених навантажень засвідчила реальні здобутки «зелених кашкетів» не лише у прискоренні контрольних процедур, а й у питаннях культури прикордонного контролю, що набула статусу загальновідомчої сфери діяльності та стала інструментарієм впровадження прин-

Завжди бездоганні постава і форма,
І біла сорочка готова щодня.
Повторені правила, кодекси, норми,
А отже, в безпеці держава й рідня.

Приспів:

Прикордонний контроль – це обличчя держави,
Висока культура, гарячі серця.
На помилку, зверхність не маємо права –
А тільки на витримку, честь. До кінця.

Напружена праця, недоспані ночі,
Крізь усмішку – втома і пильність в очах.
Спочатку – «повинен», а потім вже – «хочу»,
А отже, ваш спокій в надійних руках.

Приспів:

На варті порядку, на варті закону
Не можна без мужності, праці і знань.
Обов'язок честі, зелені погони,
Наказом на службу проведена грань.

Приспів:

Зліт кращих інспекторів прикордонної служби

ципів законності, відкритості й поваги до людської гідності.

З огляду на це заохочення кращих фахівців у галузі прикордонного контролю має три номінації: «За кращу паспортну роботу», «За кращу оглядову роботу» та «За кращу культуру прикордонного контролю». Відмінників нагороджено відомчими відзнаками, грамотами та грошовими преміями. Відзначено й

органи охорони державного кордону, де ця робота здійснювалася найбільш ефективно. Відповідно Луцький загін здобув статус «Кращого з паспортної роботи», Білгород-Дністровський став «Кращим з оглядової роботи», а Окремий контрольно-пропускний пункт «Київ» по праву визнано «Кращим органом охорони кордону з дотримання стандартів культури прикордонного контролю».

Ці досягнення, як усі попередні та наступні, увійдуть до нової книги «Прикордонний контроль: історія та сучасність». Презентація промо-буклета нового видання також відбулася під час зустрічі кращих інспекторів. Автор дослідження – доцент кафедри прикордонного контролю НАДПСУ підполковник Юрій Сичевський. Окрім того, представлено новий логотип прикордонного контролю.

Мажорним акордом завершення урочистостей з нагоди вшанування кращих інспекторів стала презентація гімну прикордонного контролю – музика заслуженого артиста України Олександра Бурмицького на слова офіцера відділення по роботі з персоналом ОКПП «Київ» старшого лейтенанта Володимира Патоли. **к**

Дмитро СЛИВНИЙ

**АРИФМЕТИКА
НА МІНУС**

В автомобілі Škoda, який заїхав у «зелений коридор» пункту пропуску «Бачівськ», що на Сумщині, знаходилося троє наших співвітчизників. Щоправда, правоохоронці були озброєні попередньою інформацією, тож вивели авто для додаткової перевірки. Серед речей одного із пасажирів вони знайшли 2 млн російських рублів (майже 50 тис. євро). Чоловік пояснив, що з цих коштів йому належить 1 млн 190 тис. рублів, решта – його попутникам. З урахуванням того, що одна людина може ввозити та вивозити з України готівку без письмового декларування в сумі 10 тис. євро, 785 тис. російських рублів (майже 209,5 тис. гривень) у нього вилучили.

ВЕСНЯНА «ДІАГНОСТИКА»

Ризик – благородна справа. Так, мабуть, думають, складаючи хитромудрі плани, відчайдухи-контрабандисти, що покладаються на її величність Фортуна. Проте, як відомо, вона – мінлива, і в одну мить стає прихильною до прикордонників, яким часто-густо доводиться «коригувати» помилки в розрахунках таких горе-бізнесменів. Зважаючи на сувору та сніжну зиму і доволі несприятливий початок весни, контрабандисти хочуть «відбити» простій у справах, переміщуючи у незаконний спосіб ризиково великі партії товару. У зведеннях про затримання останніх місяців часто фігурували чималі обсяги сигарет, наркотиків та усілякого краму.

Цікаво, що останнім часом прикордонники не тільки виступають опонентами для порушників законодавства. З'являючись у потрібному місці і в потрібний час, вони ставали чи не єдиною надією на порятунок для непередбачених до суворих випробувань погодними умовами нелегалів. А ще зробили суспільно значиму справу, допомігши колегам-правоохоронцям затримати крадіїв, утікача з колонії, знайти зниклого безвісти та виявити боєприпаси часів Великої Вітчизняної війни.

Викрили крадіїв

Прикордонники відділу «Краснодон» Луганського загону за допомогою тепловізора виявили двох чоловіків, які намагалися потрапити до Росії поза пунктом пропуску. Жодних документів у них не виявлено. Однак, як з'ясувалося згодом, ці двоє українців перебували в розшуку за скоєння крадіжки на Донеччині. Аби уникнути кримінальної відповідальності, вони, певно, вирішили втекти до сусідньої країни. Затриманих передано співробітникам МВС.

Така ж доля спіткала й 29-річну росіянку, яку затримали прикордонники в автомобільному пункті пропуску «Плетенівка», що на Харківщині. Жінка, яка неодноразово була засуджена за шахрайство та крадіжку, перебувала в розшуку. А в полі зору прикордонників опинилася саме тоді, коли намагалася потрапити до України за паспортом своєї сестри, аби уникнути кримінальної відповідальності на території Росії. На затриману складено адміністративно-процесуальні документи. Рішення щодо відповідальності перед законом та її подальшу долю вирішить суд.

**Х5 –
ПОЗА ШЛЯХОМ**

На прикордонно-митний контроль в пункт пропуску «Тиса», що на Закарпатті, заїхав автомобіль BMW X5 словацької реєстрації. Молдаванин, який слідував на ньому з Угорщини в Україну, під час оформлення помітно нервував. Тому правоохоронці ретельно перевірили транспортний засіб і виявили підробку доручення на право керування ним. З автомобілем чоловікові довелося розпрощатися.

**НЕДАЛЕКО
ВТІК**

У Донецькій області прикордонники спільно зі співробітником міліції затримали втікача з Торезької виправної колонії. Отримавши відповідне орієнтування, правоохоронці перекрили напрямки можливого руху чоловіка. Прикордонний наряд відділу «Амвросіївка» Донецького загону разом з дільничним інспектором МВС затримав порушника за три кілометри від держрубежу, неподалік від села Шевченко Старобешівського району.

Тютюнове тріо

На Закарпатті прикордонники Мукачівського загону спільно з працівниками митниці запобігли чималій контрабанді сигарет. Віз товар вантажівкою Iveco житель Закарпаття. Авто з угорськими номерами мало необхідні пломби, що не повинно було викликати підозри у правоохоронців. Проте, перевіряючи транспортний засіб, який прибув в пункт пропуску «Лужанка», прикордонники звернули увагу на те, що порожня тара перевозилася на суму лише в 14 євро і мала вагу 240 кг. Та й візуальний огляд транспорту вказував на його більшу завантаженість. Тому було ініційовано проведення додаткового поглибленого огляду, внаслідок якого у напівпричепі знайдено тютюнові вироби марок Viceroy, Classic та L&M вітчизняного виробництва. Загальна кількість вилученого товару склала майже 160 тис. пачок (320 ящиків!).

Велику партію контрабандних тютюнових виробів вилучили й прикордонники відділу «Степанівка» Білгород-Дністровського загону. Неподалік від українського села Лучинське правоохоронці зупинили вантажний автомобіль «КрАЗ» і затримали шістьох громадян України зі 185 ящиками сигарет російського виробництва марок Kiss, Armada, «Донской табак» тощо. Були виявлені й сліди під'їзду автомобіля до державного рубежу з боку Молдови. За порушення кордону стосовно затриманих складено документи адміністративного провадження та поінформовано представників митниці і податкової.

На 600 тис. гривень сигарет затримали прикордонники Чернівецького загону. Наряд від мобільної застави «Чернівці» та відділу «Красноільськ» пізньої ночі помітив порушників. Правоохоронцям довелося наздоганяти вантажний автомобіль, що мчав у бік українсько-румунського кордону. У зупиненні вантажівці, окрім водія, був ще й пасажир – обидва наші співвітчизники. Під час огляду «ЗІЛа» охоронці кордону виявили 140 ящиків тютюнових виробів марки Jin Ling та Viceroy українського виробництва. Затриманих разом з конфіскатом доставили до прикордонного підрозділу. Подальшу долю порушників вирішуватиме суд. Тютюнові вироби передано відповідним органам.

ЗНАЙШОВСЯ!

В пункті пропуску «Должанський» прикордонники відділу «Бірюкове» Луганського загону зупинили для перевірки підлітка, який не мав при собі документів. Той розповів, що прямував у Ростов до дядька. Хто він і звідки, повідомляти відмовився. Прикмети юнака збігалися з тими, що були передані в орієнтуванні Слов'янського МВ УМВС у Донецькій області щодо розшуку зниклої безвісти особи. Прикордонники з'ясували, що хлопець мешкає на Донеччині. Про факт затримання поінформовано батьків втікача, а його самого передано представникам МВС.

САМІ САНИ

Неподалік села Вікторівка, що в Середино-Будському районі Сумської області, за кілька метрів від держрубелю прикордонний патруль зупинив гужові сани, завантажені 70-ма автомобільними охоронними системами з двостороннім зв'язком Scher-Khan Logicar та 110-ма модулями обходу імобілайзера Scher-Khan Magica. Крім того, там же було виявлено 125 кг фарби для поліграфії «Графілак», акрилової «FolkArt» та автофарби, розфасованої в металевих відрах та флаконах. Розшукуючи осіб, причетних до протиправної діяльності, наряд затримав на околиці Вікторівки росіянина, який зізнався, що є власником товару. На правопорушника складено відповідні процесуальні документи. Крам, вартість якого, за попередньою оцінкою, становить 280 тис. гривень, передано працівникам митниці.

13 «ДРУЗІВ» ПРИКОРДОННИКІВ

Двоє громадян Сирії та один єгиптянин «подорожували» у нічній темряві горами до Словаччини та натрапили на прикордонників. Як і в більшості випадків, затримані не змогли підтвердити своє громадянство, оскільки жодних документів при собі не мали. Вже за деякий час після отримання інформації про перебування в прикордонній групі невідомих осіб правоохоронці перестріли чотирьох чоловіків без документів. Бангладешці прагнули дістатися Словаччини, щоб потрапити до країн Західної Європи. З'ясувалося, що вони прибули в Україну офіційно, маючи запрошення на навчання в Миколаївському державному університеті ім. Сухомлинського. Під час подальшої перевірки місцевості прикордонники виявили ще двох африканців без документів. Жінка «відрекомендувалася» громадянкою Еритреї, а чоловік – громадянином Кот-д'Івуару. Через деякий час до товариства приєдналися ще четверо грузинів, які також намагалися потрапити до Європейської співдружності, подолавши Карпати. Всі правопорушників, яких виявилось аж тринадцять, було доставлено до прикордонного підрозділу для з'ясування обставин та складання адміністративно-процесуальних документів. Рішення про відповідальність перед законом та подальшу долю затриманих визначить суд.

«ГОСТІ» ЗБРЕХАЛИ

Співробітники відділу «Вилोक» Мукачівського загону неподалік кордону затримали вісім громадян Афганістану. Інформацію про появу в прикордонній невідомим осіб правоохоронці отримали від місцевих жителів. Виїхавши на вказане місце, охоронці кордону затримали шість осіб, а під час подальшого розшуку виявили на березі річки ще двох. В групі нелегалів знаходи-

лася сім'я – батько та мати взяли у небезпечну подорож трьох дітей віком від 10 до 16 років. Серед мандрівників було і двоє дорослих чоловіків та 17-річний юнак. Усі затримані мали намір потрапити до Європи, аби покращити своє життя. Вони заявили, що зверталися з приводу можливості набуття в Україні статусу біженця до відповідних органів. Як з'ясувалося, таких заяв афганці не подавали. Наразі їх передано представникам міграційної служби в Закарпатській області.

УЗД – НА ПІВМІЛЬЙОНА

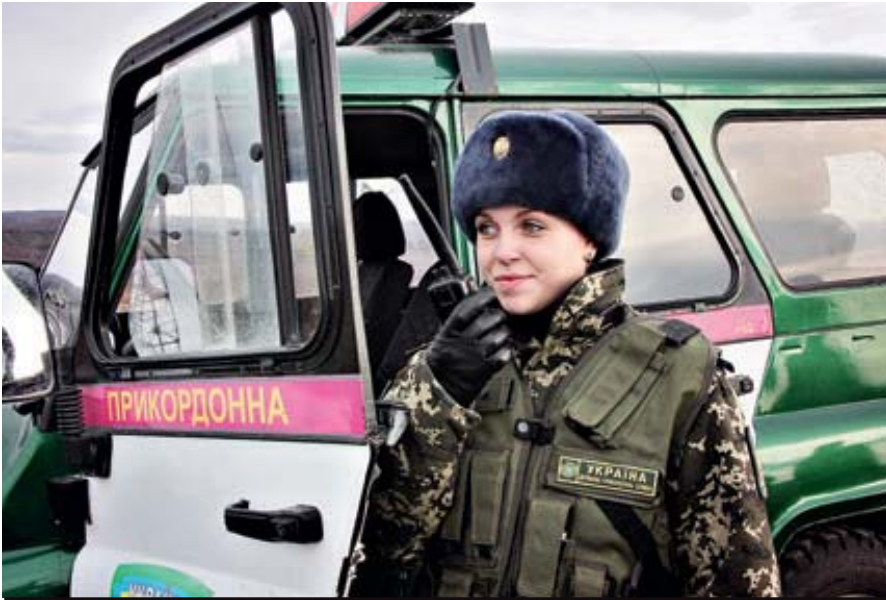
У міжнародному пункті пропуску «Ягодин» прикордонники Луцького загону спільно з представниками митниці вилучили дві діагностичні переносні ультразвукові системи без документів, який намагався ввезти 39-річний волинянин. Устаткування знайшли у кабіні автомобіля під час поглибленого огляду вантажівки «ДАФ». За даним фактом правопорушення складено відповідні документи. Медичне обладнання, яке оцінили у майже 480 тис. гривень, вилучено.

ПІД КОВШЕМ

В пункті пропуску «Ягодин-авто», що на Волині, для проходження оформлення з Польщі прибула вантажівка «МАН», на напівпричепі-платформі якої перевозився сільськогосподарський навантажувач з додатковим навісним обладнанням. Прикордонники наче у воду дивилися, вирішивши залучити для ретельнішого огляду підйомний кран. Під ковшем, що знаходився на платформі, було виявлено нові запчастини до сільськогосподарської техніки марки CLAAS. Вартість 81 одиниці товару сягнула 115 тис. гривень.

Прикордонники-рятівники

Наряд закарпатського відділу «Новоселиця» високо в горах, за 50 м від лінії державного кордону виявив трьох шріланкійців без документів, які мали намір нелегально потрапити до однієї з країн ЄС. Перетнути кордон їм допомагали провідники, ймовірно, з місцевих жителів. Легко одягнені люди були у стані сильного переохолодження. Зважаючи на погодні умови у гірській місцевості, дістатися службовим автомобілем до місця виявлення «мандрівників» резерви від прикордонного підрозділу не змогли. Тому було прийнято рішення відправити назустріч групі три

прикордонні наряди з теплими речами та засобами першої медичної допомоги. Вже підходячи до населеного пункту один із чоловіків знепритомнів. Незважаючи на надану прикордонниками першу медичну допомогу, привести його до тями так і не вдалося. Довелося нести на руках. На жаль, врятувати чоловіку життя не змогли. Ще двоє затриманих у тяжкому стані доставлені до відділу прикордонної служби, де медики надали їм необхідну допомогу. Прикордонники поінформували про подію правоохоронні органи Закарпаття. За даним фактом порушення розпочато слідчі дії.

Згодом ще трьох незаконних мігрантів, що заблукали в Карпатах, врятували прикордонники того ж таки відділу «Новоселиця». Тросомалійців хотіли пробратися до Словаччини, а звідти – до благополучної Європи. Допомагали їм провідники, які згодом їх покинули. До підкорення гірського кордону чоловіки не були готові з огляду на легенькі куртки та кросівки. Побачивши змерзлих людей, співробітники Держприкордон-

служби відразу вжили заходів для їхнього порятунку. Враховуючи нещодавній досвід, а також достатню велику відстань до найближчого населеного пункту, правоохоронці домовилися зі словацькими колегами про те, щоб доставити затриманих до словацького медичного закладу, що знаходився значно ближче, ніж український. Після того, як стан здоров'я чоловіків стабілізується, вирішуватиметься їхня подальша доля.

ВАЛЕНТИН НЕ ДОПОМІГ

Підприємливий росіянин, мабуть, хотів підзаробити напередодні Дня Святого Валентина, намагаючись перемістити до Росії п'ять тюків з одягом, але його затримали правоохоронці ВПС «Краснодон», що на Луганщині. За допомогою переносного тепловізійного пристрою наряд помітив «УАЗ» без номерів. Порушник підвіз товар до річки Велика Кам'янка та, одягнувши рибальські чоботи, хотів бродом перенести тюки із 500 жіночими джинсовими куртками та брюками до сусідньої країни. Крам разом з автомобілем передано митникам. Їх загальна вартість – майже 175 тис. гривень.

ЗАТЯГЛО БОЛОТО

На Сумщині дільничний інспектор прикордонної служби відділу «Краснопілля» неподалік рубежу виявив сліди трактора. По них дійшов до околиці села Запсілля і знайшов там 30 коробок, 10 мішків та 5 рулонів із автозапчастинами. Для подальшої перевірки місцевості виїхав додатковий наряд, що натрапив на завантажений коробками тракторний причеп з українськими номерними знаками. Здійснити задумане порушником завадила неприємність – причеп застряг у болоті. Прикордонники спільно зі співробітниками Міністерства доходів і зборів України здійснюють перерахунок близько 140 найменувань автозапчастин. Триває пошук осіб, причетних до протиправної діяльності.

«РОГА-КОПИТА»

Відразу понад сорок порушниць-корів виявили прикордонники відділу «Краснодон» Луганського загону спільно з митниками на кордоні з Росією неподалік українського селища Краснодарський. Але справжніми винуватцями у цій справі виявилися троє наших співвітчизників. Саме вони намагалися перегнати худобу до сусідньої країни, аби там продати. Вартість затриманого живого товару становить 240 тис. гривень.

**«ЗАБУЛИ»
про 13 т хамси**

Прикордонники відділу «Керч Сімферопольського загону», перевіряючи українське рибальське судно із 12-ма особами на борту, виявили близько 28 т риби та знаряддя для її лову. Капітан судна надав документи, що давали право на вилов лише 15 т риби атерини. Однак дозволу на вилов 13 т хамси, також виявленої на борту плавзасобу, не знайшлося. Щодо даного правопорушення складено відповідні процесуальні документи.

**Знахідка
ВИБУХОВА**

Дільничний інспектор прикордонної служби відділу «Дмитрівка» Донецького загону під час патрулювання виявив боєприпаси часів Великої Вітчизняної війни. 17 протитанкових гранат, одну ручну та одну протитанкову міни правоохоронець знайшов у полі за 100 м від лінії держрубежу, неподалік населеного пункту Маринівка Шахтарського району. Про безпечну знахідку відразу повідомлено відділ прикордонної служби та органи МВС і МНС.

Достобіса канабіса

Близько шести кілограмів марихуани виявили в пункті пропуску «Хутір-Михайлівський» у поїзді «Кишинів–Москва». Наповнені нею п'ять пластикових трілітрових посудин знайшли між вагонами потяга прикордонники Сумського загону та митники.

Під час перевірки потяга «Севастополь–Москва» в пункті пропуску «Козача Лопань» службовий собака вказав на сховок у міжстельовому просторі, де знайшли пакунок з 4,5 кг марихуани, та на імовірного власника наркотика – 61-річного пасажиря, жителя Запорізької області. Для встановлення причетності до правопорушення, окрім пасажиря, з поїзда зсиділи і провідника вагона, в якому виявили «травичку».

На Сумщині співробітники Держприкордонслужби та міліції в одному з приватних помешкань села Олексіївка виявили близько п'яти кілограмів коноплі. Напередодні правоохоронці отримали інформацію про зберігання наркотиків та можливе її переміщення через кордон. Виявити «дурман», що

розфасували у сірникові коробки та скляні банки, допоміг службовий собака. До того ж, було знайдено більше 20 сушених кущів та конопляне насіння. Речовину вилучено та передано для проведення експертизи, від результатів якої залежатиме подальша доля наших співвітчизників.

НЕРАДИВИЙ НУМІЗМАТ

У пункт пропуску «Краківець» прибув на автомобілі «Пежо» 48-річний чех, який заявив, що не везе товарів, заборонених до переміщення через рубіж. Але прикордонники ініціювали детальніший огляд. Спільна група в багажному відділенні авто виявила два альбоми з монетами різних років карбування та шість монет, датованих 1769 роком. Окрім того, в кишені сидіння водія знайшовся ще один альбом з монетами. Усього – 385 монет. Чоловік пояснив, що придбав їх на території України, аби поповнити свою колекцію. Виявлені цінності передано на експертизу. **К**

БЕЗ ЗБОЮ

З початку року прикордонники виявили понад 20 кілограмів наркотичних речовин, їх переважну частину правоохоронцям допомогли знайти службові собаки.

Аби перемістити наркотичні засоби через державний рубіж, порушники вдаються до усіляких хитрощів. Пакунки з «зіллям» ховають в конструктивних особливостях транспортних засобів, серед речей, під верхнім одягом, прикріплюють до тіла за допомогою клейкої стрічки тощо. Проте, навіть зважаючи на переваги використання оперативної інформації та сучасних технічних засобів для огляду, незмінними помічниками прикордонників залишаються спеціальні собаки, натреновані на пошук наркотиків. Вони здатні знаходити як великі партії, так і невелику кількість «дурману». Приміром, на Харківщині під час перевірки потяга «Євпаторія – Москва» прикордонники та митники завдяки чотирилапому помічникові знайшли понад 1,5 кг марихуани. Речовину житель Запорізької області приховав під матрацом у термосі. Також нещодавно за допомогою службового собаки було виявлено близько 6 кг марихуани, яку молдованин замаскував у запасному колесі свого автомобіля.

Сьогодні у прикордонному відомстві – близько 1200 інспекторів-кінологів зі службовими собаками, частина з яких натренована саме на пошук наркотиків. Готують їх у Кінологічному навчальному центрі ДПСУ. Примітно, що торік інспектори-кінологи разом з собаками виявили майже 100 кг наркотичних засобів. **К**

Ігор ПЛЕТЕНЬ

Колекціонування антикваріату вважається у світі таким же успішним бізнесом, як вкладання коштів у нерухомість. Час від часу «хранителі скарбів» розлучаються з якимось експонатом зі своїх колекцій. Розпродають цінності з різних причин, найчастіше через потребу в грошах або бажання придбати те, чого не вистачає у зібраннях. Відкрито переходять із рук в руки, переміщуються із країни в країну твори мистецтва, що знаходяться у приватних колекціях. Тому-то й процвітають аукціонні фірми, приносячи своїм власникам величезні прибутки.

Починаючи з епохи Відродження, коли люди починають колекціонувати мистецькі цінності, й з'являються перші музеї. Продаж творів великих та менш іменитих майстрів стає звичайною справою. Ця практика вважається цілком прийнятною, але за однієї умови: твори мистецтва, переміщуючись світом, завжди мають залишатися доступними для всіх. Сьогодні ж мова про, так би мовити, зворотний бік медалі. «Цінний товар» найчастіше збувають нелегально. Чимало подібних угод тримається в суворій таємниці через небажання сплачувати податки або ж якщо товар був отриманий у незаконний спосіб. Здавалося б, що спільного між мистецтвом і правоохоронцями? Проте останнім часом саме вони все частіше опиняються у ролі рятівників цінностей від безслідного їх зникнення. Красномовне тому свідчення – недавнє затримання українськими прикордонниками викрадачів творів всесвітньо відомих митців.

«ЗАБУТИ» ШЕДЕВРИ

У машині, якою наш співвітчизник прямував через пункт пропуску «Ягодин», прикордонники виявили пакет з п'ятьма картинами і однією ліногравюрою. Задекларували лише чотири цінності з шести, чоловік намагався переконати правоохоронців, що про дві з них просто «забув». Ними й

АРТ КРИМІНАЛЬНИЙ

Не є таємницею, що більшість злочинів на арт-ринку планується з розрахунком, що речі можна буде швидко й дорого збути через «чорних дилерів». Або ж конкретні твори мистецтва викрадаються на замовлення для «чорних колекціонерів» чи з метою відкупу від музею, держави, страхової компанії. Викрадення художніх полотен є доволі популярним злочином, оскільки шедевр зазвичай поєднує у собі компактність і високу ціну. Та найскладніше в музейних крадіжках не як винести річ, а як її збути. Тому світові шедеври, як правило, не викрадають, бо їх придбає хіба що божевільний збирач, який точно потім не зможе показати їх професіоналам. Набагато легше з рідкісними творами, яких мало на руках у колекціонерів і володіння ними тішить марнославство. Безліч речей переправляють для продажу за кордон – там і ціни вищі, й інформація про злочин доходить пізніше. Саме за кордоном осідає більшість викрадених раритетів, що, пройшовши через кілька рук, можуть несподівано з'явитися на аукціоні. І лише в цьому випадку правоохоронці, які мають список розшукуваних предметів, можуть пред'явити позов. Тільки притягати до кримінальної відповідальності вже не буде кого.

Нечисті на руку ділки у сфері мистецтва працюють з тими, хто багато не розпитує. Для них практично не існує кордонів – особливо якщо справа стосується невеликих

“ Нечисті на руку ділки у сфері мистецтва працюють з тими, хто багато не розпитує. Для них практично не існує кордонів. Протягом години картина може облетіти Земну кулю і приземлитися там, де її походження не буде проблемою.

виявилися найцінніші – «Осінній пейзаж» відомого театрального художника Григорія Пожидаєва, датований 1962 роком, та ліногравюра Пабло Пікассо «Жінка в кольє». Цікаво, що «Жінка в кольє», яка є 30-м примірником із 50-ти, має автограф, оригінальність якого підтверджує наявний сертифікат художнього аукціону (ART-AUCTION) в Цюріху. Справжність творів засвідчена також художньою експертизою. Чоловік повідомив, що придбав їх на аукціоні в Польщі за дорученням свого роботодавця.

Чи справді вони були придбані на аукціоні (якщо факт підтвердиться, їх все одно конфіскують) і приховані, щоб не платити мито, чи викрадені з однієї із європейських приватних колекцій, нині встановлює управління СБУ у Волинській області. За фактом контрабанди двох полотен, що є культурною цінністю, розпочато кримінальне розслідування.

творів. Протягом години картина може облетіти Земну кулю і приземлитися там, де її походження не буде проблемою. Єдиний вихід у цій ситуації – активніше поширювати інформацію про крадіжку.

УКРАЇНСЬКІ МУЗЕЇ – «ПІД ПРИЦІЛОМ»

Увага! Нововведення! На сайті МВС вперше опубліковано каталог викрадених культурних цінностей – картин, скульптур, монет, книг. Поки що до нього увійшла невелика кількість предметів, викрадених з українських музеїв. За словами речника міністерства, каталог створений з інформативною метою – допомогти з розшуком цінностей. Надалі він буде доопрацьовуватися та доповнюватися.

Крадіжки художніх полотен – річ у світі не рідкісна, а в Україні – і зовсім буденна. Так, навіть вітчизняні ЗМІ не-одноразово писали про те, що близько 40 відсотків музеїв і виставкових залів у нас є мішенню для викрадачів, оскільки не охороняються належним чином. Судячи зі статистики, розшук картин може тягнутися роками і не завжди закінчується успішно. Наприклад, викрадені ще у 1997 році роботи голландських та німецьких майстрів з Чернігівського обласного художнього музею так і не знайшлися. А в Одесі з музею західного та східного мистецтва грабіжники винесли єдину в Україні картину Караваджо! Вона безслідно зникла. І це лише найбільш резонансні випадки.

І НЕ ТІЛЬКИ УКРАЇНСЬКІ...

У ніч на 16 жовтня 2012 року з художнього музею «Кюнстхал» в голландському місті Роттердам зловмисники викрали кілька картин, вартість яких, за оцінками фахівців, може сягати сотні мільйонів доларів. ЗМІ назвали це пограбування найгучнішим за останні роки, до того ж надзвичайно добре спланованим. З музею винесли полотно Пабло Пікассо «Голова Арлекіна», дві роботи Клода Моне – «Міст Ватерлоо» та «Міст Чарінг-Крос», картину Анрі Матісса «Дівчинка, що читає», твір Поля Гогена «Жінка перед відчиненим вікном», автопортрет голландського живописця кінця XIX ст. Мейєра де Хаана, картину британського художника Люсьєна Фрейда «Жінка із закритими очима».

Цей злочин розслідують 25 детективів – таку кількість криміналістів зазвичай задіюють при розслідуванні вбивства. Незважаючи на арешти та зібрані свідчення, влада Нідерландів досі не може сказати, де знаходяться картини. А нещодавно в Петербурзі порушено справу за фактом викрадення полотен знаменитого художника, учасника об'єднання «Світ мистецтва» Івана Білібіна. Йдеться про чотири картини та предмети декоративно-прикладного мистецтва. В даному випадку правоохоронці не виключають крадіжки на замовлення. Нарешті в кінці серпня минулого року в

Нью-Йорку пограбовано музей Миколи Реріха. Викрадено дві роботи – «Гімалаї» (1934 р.) та «Монастир Талунг» (1928 р.). Цікава деталь – зникнення полотен помітили не відразу...

ПОЛОТНА ПОТРЕБУЮТЬ ЛІКУВАННЯ

Побічним явищем крадіжок творів мистецтва, особливо художніх полотен, є те, що злодії не спроможні

“ В Україні стало масовим явище особистого і нецільового використання посадовими особами музейних експонатів, зокрема для інтер'єрного оформлення службових приміщень.

підтримувати «музейне» температурне середовище, і від зміни мікроклімату викрадені раритети піддаються руйнуванню. Найчастіше повернутим творам необхідно пройти досить серйозний курс «лікування» в лабораторіях реставраторів, інакше вони будуть безповоротно втрачені для людства. Приватні власники не завжди враховують цей фактор.

В Україні набули розголосу справи, пов'язані зі зникненням з глинницьких кабінетів орендованих у державних музеях полотен. Так, з Кабінету зникли готирі цінні картини, що належать Національному художньому музею. Йдеться про роботи класика радянського імпресіонізму Миколи Глуценка «У рибальському колгоспі», «Вітрила на морі», «Дніпровські далі», «Село біля річки». Дві зникли безслідно, а ті, що залишилися висіли в Кабінеті Міністрів, музейні фахівці назвали фальшивкою. У 2010 році зникнення домого українського художника Сергія Шишка. Середня вартість однієї роботи – від 50 тис. доларів. За даними ЗМІ, художні полотна класиків в Україні «розгнилися» в СБУ, МВС, МЗС, Київській міській адміністрації (справа зі 17-ма полотнами з фондів Музею історії Києва). Більшість з них так і не знаходять: вони осідають у приватних колекціонерів або прикрашають інтер'єри маєтків можновладців.

РАРИТЕТИ НАПРОКАТ

В Україні стало масовим явище особистого і нецільового використання посадовими особами органів державної влади музейних експонатів, колекцій, зібрань та предметів музейного значення, зокрема для інтер'єрного оформлення службових приміщень. У зв'язку з цим в кінці лютого цього року вийшов законопроект, поправка до чинного Закону України «Про музеї та музейну справу», що забороняє чиновникам брати напрокат цінні речі з музеїв. Позиція позафракційного нардепа Сергія Міщенко, який ініціював її, цілком виправдана. Адже чиновники, користуючись підпорядкованістю та скрутним становищем музеїв (як правило, в експозиції знаходиться, у кращому випадку, одна десята наявного фонду), просять картини із запасників – мовляв, так художні полотна

будуть доступні для більшої кількості людей і знаходитимуться у відповідному для них мікрокліматі. Зрозуміло, відмовити можновладцям непросто. Так укладаються договори про індивідуальне зберігання. А потім приблизно така схема: відставка, перехід на іншу роботу, зміна дирекції музею... Як наслідок, музейні полотна безслідно зникають.

На думку автора законодавчої ініціативи, держава повинна забезпечувати збереження історичних пам'яток та об'єктів, що є культурною цінністю. Скільки картин із державних музеїв сьогодні перебуває у владних кабінетах і скільки з них ще знаходяться на території нашої держави, поки що не може сказати ніхто. Подібна «прокатна» практика в Україні перетворилася на справжню катастрофу для національної культурної спадщини – держава з року в рік втрачає першокласні колекції.

ЛАСТІВКА НАДІЇ

Аби виправити існуючий стан, державі необхідно докласти певних зусиль. Найбільш пріоритетні завдання відомі: створення єдиного державного реєстру культурних цінностей, перегляд правил радянських часів, за якими й досі змушені жити наші музеї, видання регулярного зведеного каталогу для антикварного ринку, створення системи охорони музеїв, яка б відповідала цінності речей, що там зберігаються.

Факт появи першої ластівки у вигляді згаданого законопроект у справі боротьби за збереження культурних надбань українського народу, безумовно, не може не тішити. Але чи дадуть «зелене світло» подальшому розвитку цього процесу «можновладні колекціонери» – питання риторичне. **К**

Підготувала
ТЕТЯНА ФІЛІПЕНКО

БЕЗЦІННЕ також має ціну

Геній Пікассо – це вражаючий талант і воістину фантастична працездатність. Кожна з його робіт визнана шедевром. За оцінками мистецтвознавців, творча спадщина одного з найвизначніших живописців ХХ ст. Пабло Пікассо складає 1885 полотен, 12 тис. малюнків і начерків, 1228 об'ємних робіт і скульптур, 2880 керамічних виробів, кілька друкованих видань, що розійшлися багатотисячними накладами, а також безліч килимів та гобеленів. Рано здобувши популярність і комерційний успіх, художник жив безбідно, відтак не продавав своїх шедеврів. Величезна кількість безцінних полотен зберігалася у нього просто вдома.

За офіційними даними, спадок, який залишив митець, оцінювався в 260 млн доларів. І це не враховуючи нерухомого майна і картин, що перебувають у музеях та приватних колекціях. Ймовірно, ця сума значно занижена, щоб зменшити податки. Будучи ще за життя визнаним генієм, після смерті Пікассо отримав статус найдорожчого у світі художника. Перша сенсація шокувала світ 2004 року: на аукціоні Sotheby's покупець, який побажав залишитися інкогніто, придбав картину «Хлопчик з льолюкою» (1905 р.) за 104 млн 168 тис. доларів! Ця подія піднесла Пабло Пікассо на п'єдестал першого художника, вартість картини якого перевищила 100 млн доларів.

Ще один «рекорд» встановлений 4 травня 2010 року: на відкритому нью-йоркському аукціоні Christie's невідомий заплатив 106 млн 500 тис. доларів за картину із зображенням Марії-Терези Вальтер «Оголена, зелене листя і бюст» (1932 р.). Це полотно очолило рейтинг найдорожчих творів мистецтва, проданих з молотка. А на світових аукціонах виставляються на продаж все нові й нові, поки що маловідомі роботи прославленого майстра з його художньої спадщини.

Цікавий факт: Пікассо утримує першість і в списку найбільш «облюбованих» крадіями художників. На сьогодні більше 550 його полотен вважаються викраденими.

Picasso

SMITH & WESSON

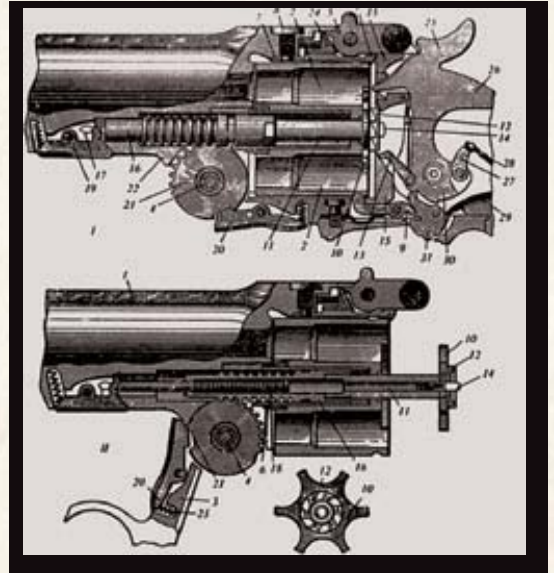
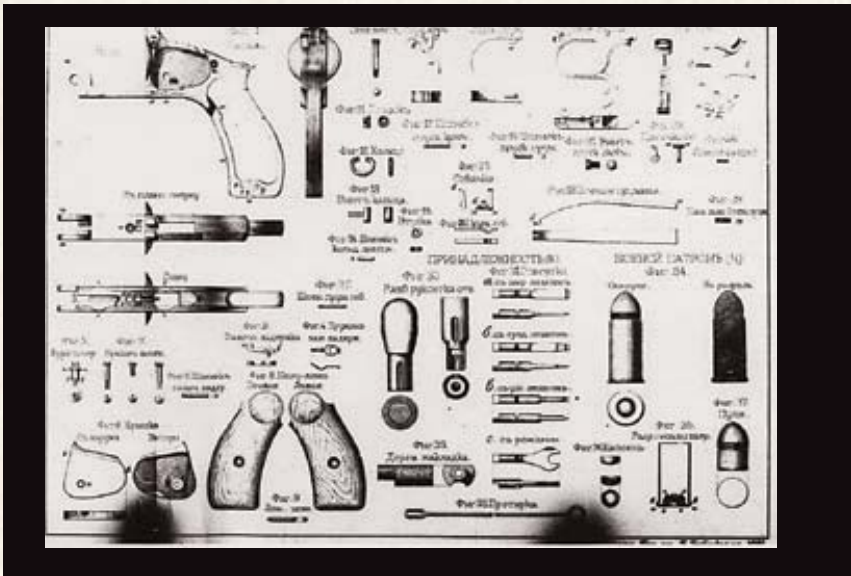
ПЕРШИЙ ВАРТОВИЙ ІМПЕРСЬКИХ КОРДОНІВ

Частина друга

Понад 140 років тому, у 1873-му, на міжнародній виставці у Відні «Сміт Вессон» російської моделі отримав найвищу нагороду – золоту медаль. Це була чергова, але не остання перемога російського капіталу та американської збройової промисловості. Всього за історію співробітництва компанії «Сміт Вессон» з Росією підписано сім контрактів на виробництво окремих партій револьверів. Кожен з них мав свою нумерацію, тому нині теоретично можна зустріти сім російських «Сміт Вессонів» різних моделей з однаковим серійним номером. 1874 року з'являється остання – третя модель. Зовні вона відрізняється наявністю клямки стрижня викидача та іншою конструкцією фіксатора рамки. Третій зразок став вершиною співпраці американців та росіян. Це був так званий четвертий контракт, за яким «Сміт Вессон» зобов'язалася виготовити 11 138 короткостволів.

обр.
1874

Ствол вкоротили на 4/10 дюйма і його довжина склала 6,6 дюйма. Переробили вузол кріплення шарніра, з'явився додатковий вид кріплення фіксатора клямки, завдяки чому забезпечувалася більш жорстка фіксація револьвера в закритому положенні. Цікавою особливістю третьої моделі стала можливість відключення екстрактора, тобто якщо вам не треба було викидати всі гільзи або в барабані ще залишалися не відстріляні патрони – натисканням на клавішу знизу ви могли просто відключити цей механізм.

З технічної точки зору револьвер третьої моделі мав такі характеристики: складався з рамки, що утворювала одне ціле з рукояткою, ствола та барабана на шість набоїв і мав вагу 1,09 кг. На каналі ствола було п'ять правобічних нарізів. По верху його йшов гребінь, основне призначення якого – загальне посилення конструкції та зменшення висоти мушки. Початкова швидкість кулі канонічного «СВ» – майже 200 м/с. У нашому випадку ми змогли досягти лише 160–170 м/с. Далі форсувати постріл не хотілося з однієї причини – збереження історичної збройової спадщини давніх поколінь.

Доля цієї моделі мала документальний казус. Хоча її почали випускати у 1874 році, в циркулярах воєнного відомства вона проходила як «револьвер зразка 1880 року». Пов'язано це, скоріше за все, з Указом № 69 1880 році, згідно з яким револьвер «СВ» третьої моделі приймався на озброєння в усіх військах, флотських екіпажах та кораблях, а всі револьвери, що перебували на озброєнні до цього часу, підлягали заміні.

Взагалі, за одностайною оцінкою експертів, російський «СВ» є одним з небагатьох видів стрілецької зброї, який російська армія отримала вчасно. На той час це був досконалий револьвер, запас міцності якого дозволив забути про проблему з особистою зброєю офіцерів та нижніх чинів на довгі роки. Але не обійшлося й без ложки дьогтю. Так, за статутом револьвер належало носити в лакованій шкіряній кобурі на вузькому паску, який обмотувався кушаком. Маючи чималу вагу, він тягнув донизу, і пасок вискакував з-під кушака. Власне за це офіцери й не надто шанували його. До того ж, наявність шарніра і рамки, що розмикалася, після тривалої експлуатації призводило до розхитування ствола відносно рамки, що позначалося на точності стрільби. Револьвери перших

РОСІЙСЬКО-ТУРЕЦЬКА ВІЙНА ДОВЕЛА ВИСОКІ СЛУЖБОВІ ТА БОЙОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ РЕВОЛЬВЕРА. ІСТОРІЯ ЗНАЄ ЧИМАЛО ПРИКЛАДІВ ВІДЧАЙДУШНИХ ДІЙ РОСІЙСЬКИХ КАВАЛЕРИСТІВ ТА ПІХОТИНЦІВ, ЯКИМ ВДАВАЛОСЯ ОТРИМАТИ ПЕРЕМОГУ НАД СИНАМИ ПОРТИ ЛИШЕ ЗА ДОПОМОГОЮ «СМІТ ВЕССОНА».

серій не мали захисного покриття. Цікаво, що за «турецьким» контрактом вони вкривалися воронуванням. Сам метал був не надто міцний і при постійному носінні в кобурі та вийманні з неї мушка сточувалася, що також позначалося на точності стрільби, хоча за нормами її сточування передбачено на одну третину.

Російсько-турецька війна довела високі службові та бойові характеристики револьвера. Історія знає чимало прикладів відчайдушних дій російських кавалеристів та піхотинців, яким вдавалося отримати перемогу над синами Порти лише за допомогою «Сміт Вессона». Щодо надійності, то є свідчення російського офіцера В. Гончарова, який у своїх записках пише, що в 1876 році він придбав третю модель револьвера «СВ», два роки воював з турками, а потім ще вісім служив у військах, переважно в польових умовах.

І коли через десять років він віддав його в майстерню на огляд, зношеність ствола виявилася зовсім незначною. Хоча за цей час він здійснив не менше чотирьох тисяч пострілів, точність бою була практично як у нового револьвера. Замінили лише клямку, яка тріснула. Єдиним зауваженням було те, що револьвер виготовлений не на Тульському заводі і не на фірмі Людвіга Льове, а саме на фабриці «Сміт Вессон» – адже в тих самих записках вказувалося, що німецькі револьвери не відрізнялися такою якістю і надійністю, як американські.

Чорна кішка пробігла між американцями та росіянами, коли стало відомо, що на тому ж заводі виготовляються фактично такі самі револьвери для Туреччини – на той час ворога Росії на Балканах. Крім того, не встигаючи виготовити комплектуючі для «турецького» замовлення, американці використали

запас деталей з «російського» резерву. Більше контрактів за океаном не уклали. Подібне вільне трактування ділової етики для американських партнерів не було чимось незвичайним – популярність російської моделі призвела до того, що такі ж револьвери з'явилися і в Туреччині, і в Японії – також у майбутньому ворога Російської імперії.

Американці не вигадали нічого кращого, як використовувати барабани від револьверів російського замовлення для встановлення на револьвери турецького замовлення, але тут вони самі себе перескочили, адже діаметр гільзи 44-го кругового запалення, який використовувався в турецькому револьвері, був меншим за 44-й російський набій і під час пострілу відбувалося піддування чи навіть розрив гільзи. Турки висловили багато зауважень з цього приводу.

Розійшовшись у поглядах на подальше співробітництво, Росія купила

ліцензію на третю модель, але поки йшло налагодження виробництва в Тулі, армія потребувала поповнення запасів цього виду зброї. Вихід знайшли, розмістивши замовлення на заводі Людвіга Льове. Німецька компанія допомогла Росії протриматися до запуску лінії в Тулі і поставила до російської армії близько 90 тис. одиниць третьої моделі. Лише 1886 року на Тульському Імператорському збройовому заводі розпочали виробництво власних револьверів. Воно тривало до 1897 року, коли на заміну старенькому «Сміт Вессону» прийшов револьвер Нагана. Для поліції на цьому ж заводі під замовлення випускали вкорочену

п'ятизарядним, оскільки одна камора барабана обов'язково залишалася порожньою і встановлювалася навпроти курка, аби випадково під час падіння револьвер не вистрілив. Фактично вибір був обмежений – вистрілити п'ять разів, а потім шаблю в руки – і вперед на ворога... Та, незважаючи ні на що, Расемакер користувався шаленою популярністю.

Всі шанси виправити положення на ринку мала нова модель за мотивами російського «СВ», так звана «Скофілд модель», яка отримала назву на честь автора модернізації американського офіцера Джоржа Скофілда. За всіма параметрами вона виграла у

«Скофілд» виготовлявся під свій оригінальний набій. А оскільки «Colt single action Army» вже перебував на озброєнні і споживав інші набої 45-го калібру, мати для короткостволів два типи набоїв військові визнали неприпустимим. Тож культовий «Миротворець» залишився на службі.

«Скофілд модель» військовими була недооцінена, але, як це не раз бувало в історії, їй дали належну оцінку... бандити всіх калібрів. Зокрема, відомий у ті часи гангстер Джесі Джеймс та його банда були озброєні «Скофілдами». Злодоги оцінили можливість швидкого перезаряджання при їзді верхи. Але, за іронією долі, сам Джесі Джеймс був застрелений саме з такого револьвера.

Як розвиток ідеї російського «Сміт Вессона» можна розглядати лінійку британських револьверів, що, в принципі, наслідують головні родові риси американсько-російського револьвера. Англіяцям сподобалася ця система з переламною рамкою і можливістю екстрагування гільз. Фірмою «Веблі Скотт» був розроблений револьвер 455-го калібру, який за своєю компоновкою дуже нагадує російський «СВ». Щоправда, на відміну від свого прообразу, він має більш сучасний і досконалий спусковий механізм. Згодом удосконалений варіант був випущений фірмою «Енфілд» – револьвер «Енфілд №2». Фактично це копія «Марк-IV» 38-го калібру, але він зберіг всі характеристики «Веблі» та інших револьверів з рамкою, що відкривається.

Подальше суперництво двох револьверних грандів вилилося у протистояння двох моделей «М-1917 Кольт» та «М-1917 Сміт Вессон». Крім того, неабиякий успіх мала модель «Victory», або, як її ще називають, «Military&Police М-1905». А фактично завершилося револьверне протистояння моделями «Кольт Пітон» та «Сміт Вессон 686 модель».

Як кажуть, «Кольт Пітон» – це Мерседес у світі револьверів. «СВ» відповідно моделлю «586», або «686» у виконанні із нержавіючої сталі, яка за популярністю перемогла «Пітон», адже якщо останній вже знятий з виробництва, то модель «686» випускається й до сьогодні в різноманітних варіантах. Ці револьвери і досі затребувані ринком, тож їх випуск продовжується. Нині вони мало чим нагадують своїх попередників, хоча починалося все зі старого і надійного російського «Сміт Вессона». **К**

МАТЕРІАЛ ПІДГОТУВАЛИ ОЛЕКСІЙ КЛИШИН,
ЮРІЙ КУДЕЛІН ТА ЮРІЙ ПОВХ,
ПРОДОВЖЕННЯ У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ

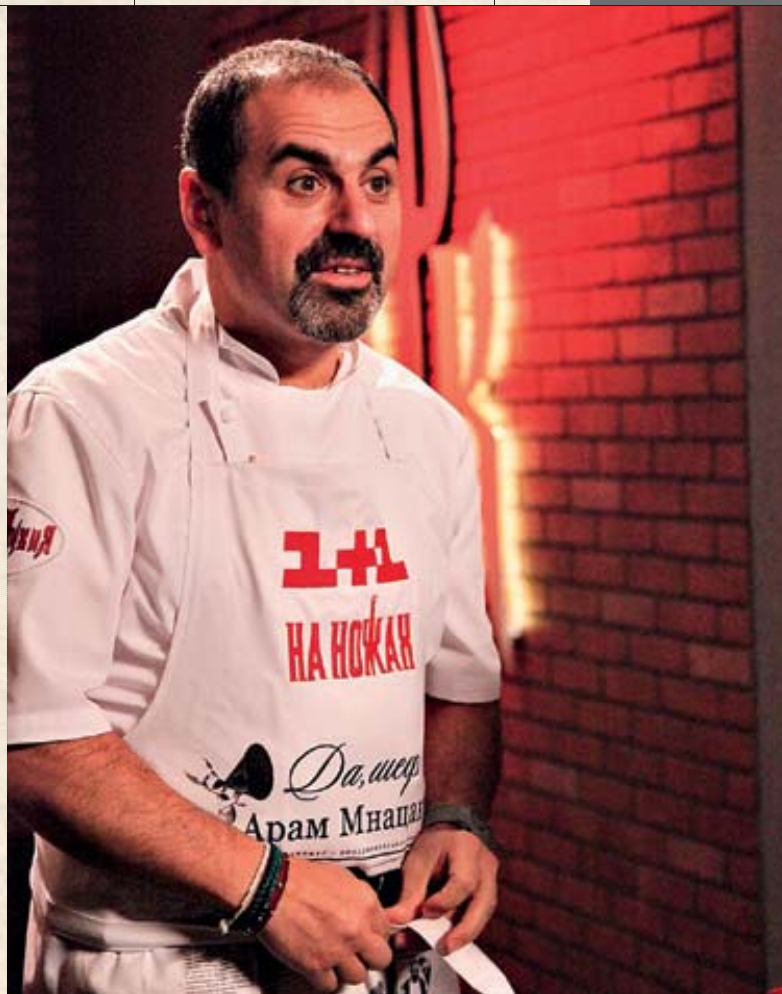
модель зі стволом довжиною чотири дюйми і без шпори на спусковій скобі. Модель призначалася для поліцейських чинів. У Музеї Революції в Москві серед експонатів є й такий вкорочений зразок, але кількість подібних екземплярів була незначною.

Заробивши чималі дивіденди на росіянах, компанія «Сміт Вессон» дещо втратила контроль над внутрішнім ринком, що обійшлося їй дуже дорого. 1873 року Кольт підкорив американський ринок моделлю Расемакер (Миротворець). Об'єктивно за своїми експлуатаційними характеристиками вона була гіршою, але на цьому етапі «Сміт Вессон» програв. Головний недолік Расемакер – штрекова зарядка, тобто ви можете зарядити револьвер і так само звільнити барабан від стріляних гільз лише по одному патрону, вибиваючи їх екстрактором, що містився під стволом. Для кавалериста зарядити такий револьвер верхи на коні було практично неможливо. Він, по суті, був навіть не шести-, а

ЗАРОБИВШИ ЧИМАЛІ ДИВІДЕНДИ НА РОСІЯНАХ, КОМПАНІЯ «СМІТ ВЕССОН» ДЕЩО ВТРАТИЛА КОНТРОЛЬ НАД ВНУТРІШНІМ РИНКІМ, ЩО ОБІЙШЛОСЯ ЇЙ ДУЖЕ ДОРОГО.

«Пісмейкера». Передусім Скофілд переробив клямку, яка дозволяла одним рухом відкрити револьвер. Відтак вершник міг абсолютно спокійно і легко відкрити його, екстрагувати гільзи і зарядити. Далі одним помахом руки револьвер закривався, і стрілець міг продовжувати прицільний вогонь досить ефективно. При цьому «Скофілд модель», саме таку назву вона отримала 1875 року, більше копіювала першу модель російського «СВ».

Військові гідно оцінили новий револьвер, але на озброєння так і не прийняли. Вирішальним було те, що

Ця співпраця розпочалася зі звичайного інтерв'ю. Щоправда, не такого вже й звичайного, адже саме читачам «Кордону» відомий ресторатор та ведучий телевізійного проекту «Пекельна кухня» чи не вперше розповів не відомі досі широкому загалу факти своєї біографії. Неприступний, безжальний шеф-кухар постав перед «зеленими кашкетами» у новому амплуа, ще раз нагадавши безсмертний вислів Вільяма Шекспіра: «Все наше життя – це гра...» Захопившись спогадами про своє військове минуле, наш гість охоче підтримав ідею спільного проекту за участю прикордонних кухарів та учасників популярного телешоу. Результатом став майстер-клас Арама Мнацаканова для кращих кулінарів Держприкордонслужби. Захід відбувся на базі нової їдальні Окремої комендатури охорони і забезпечення Адміністрації відомства, а з огляду на час проведення та виключно жіночу аудиторію учасниць, які приїхали до Києва з усіх куточків України, подія стала чудовим подарунком нашим шефам до Міжнародного жіночого дня.

«ПЕКЕЛЬНО» СМАЧНО

ХАЧАПУРІ-КУБДАРІ

СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ ПРИКОРДОННИКІВ

У різноманітний раціон прикордонника, виходячи виключно з тих продуктів, що є у розпорядженні відомства, можливо. Арам Михайлович в цьому абсолютно переконаний, і реалізація ідеї майстер-класу стала черговим тому доказом. Вибір страви, яку довелося вчитися готувати, також був не випадковим. По-перше, хачапурі-кубдарі – одна з улюблених страв Арама. По-друге, вона надзвичайно проста у приготуванні. Та й взагалі було б якось дивно, якби вірмен навчав українських майстринь кулінарної справи готувати, скажімо, борщ.

Попри свою екзотичну назву «хачапурі-кубдарі» його складові не такі вже й пікантні – борошно та м'ясний фарш. Безперечно, «родзинкою» страви стали правильно підібрані спеції. Хоча тут «пекельний шеф» був

готовий посперечатися. Він переконаний: будь-яку страву можна готувати з однакових інгредієнтів, у абсолютно рівних пропорціях, але вони все одно, в кінцевому результаті, відрізнятимуться за смаком. І це чиста правда – скуштувавши хачапурі, я зрозуміла, що гуру кулінарної справи мав рацію. Він відкрив нам секрет цього феномену – вся справа в тому, з яким настроєм ви це робите.

До речі, з настроєм на майстер-класі все було гаразд – чи то наближення свята, чи присутність на кухні такого цікавого чоловіка створювали атмосферу доброзичливості, привітності та жартів на тему кулінарії. Дівчата підготували фарш і тісто, після чого взялися до випічки. Увесь процес приготування проходив під чітким контролем зіркового кухаря, і вже за кілька хвилин кухня наповнилася неймовірними ароматами.

Право скуштувати перший шматок, безумовно, залишилося за Арамом. Він дбай-

ливо виклав на дощечку рум'яний хачапурі, розрізав, попробував... Аж раптом одне коротке запитання – і різка зміна виразу обличчя: «Хто це готував?..» В ту мить перед очима однієї з учасниць, напевне, пролетіли всі найстрашніші сцени «Пекельної кухні» і вона, сором'язливо опустивши очі, промовила: «Це я...» «Прекрасно, дозволяю тебе поцілюю!» – спохватився Арам, а на його обличчі знову з'явилася посмішка: «Це я так жартую, серденько, хачапурі просто божественний!» Після цього всі присутні мали можливість оцінити старання наших кухарів-прикордонниць.

З огляду на те, що в залі було чимало журналістів, організатори чекали звичної для цієї категорії гостей критики, та, на диво, жоден з представників медіа, скуштувавши грузинської страви, не наважився на каверзні запитання ані до прикордонниць у сніжно-білих кітелях, ані до пана Мнацаканова. Звідси й нова перефразована приказка – шлях до серця журналіста лежить через шматочок хачапурі-кубдарі.

Завершили зустріч фотоспалахи, автотрафік у книгах рецептів і обіцянка «Пекельного шефа» повернутися на прикордонну кухню. **К**

ВАЛЕНТИНА ЛАЗАРЧУК,
ФОТО ДМИТРА СЛИВНОГО

АРАМ МНАЦАКАНОВ:

– Бути запрошеним на подібний захід для мене велика честь. Рідко хто замислюється над тим, яка відповідальна робота дісталася прикордонним кухарям – готувати для людей, які охороняють державний рубіж. Мені це знайомо, адже свого часу я також проходив службу в армії, тому з військовою дисципліною знайомий не з чуток. А взагалі цього весняного святкового дня не говоритиму про дисципліну та службу. Хотілося б побажати вам, прекрасні жінки, наснаги у всіх ваших починаннях, гарного настрою, сімейного затишку та весни в душі! Пам'ятайте, ви – надійна й чарівна опора для наших мужніх захисників.

РОМАН ЖОЛОБКО

ВІД «СВІТАНКУ» ДО «СВІТАНКУ»

Говорити без слів, страждати без сліз, любити без поцілунків, змушувати оточуючих завмирати, висловлювати свої почуття так, ніби востаннє в житті. Це можливо лише в танці. Він виховує фізично, вчить мислити образно, вгамовує агресію, збагачує духовно. Людина, яка володіє мовою танцю, значно легше долає своєрідний психологічний місток першого враження, що може стати поштовхом для розвитку стосунків, або, навпаки, бар'єром у подальшому спілкуванні. Особливо важливим він є для військових. Недарма ще в Російській імперії сформувалися традиції офіцерських балів, які після тривалого забуття поступово відновлюються. Відтак ми приділяємо цьому цікавому і такому потрібному заняттю дедалі більше уваги, переглядаємо безліч відео в соціальних мережах, дивимося різноманітні талант-шоу за участю танцюристів, прагнемо привити любов до танцю нашим дітям, зрештою просто звертаємо увагу на наших колег, які гарно танцюють. Герой сьогоднішньої розповіді не просто танцює – він поєднує службу в прикордонному підрозділі з роботою хореографа у місцевому центрі дитячої та юнацької творчості. На перший погляд – щонайменше незвично... Отож давайте познайомимося ближче.

Хлопця виховувала бабуся. Приділяти достатньо уваги навчанню онука та його заняттям бальними танцями вона не могла, тож він сам старався як міг. Вчитися мав лише на «відмінно» – він же обіцяв мамі, танцювати повинен був теж краще за всіх. У його арсеналі були лише талант, велике бажання і важка праця. Та саме вони допомогли юнакові закінчити школу із золотою медаллю, здобути кілька вагомих перемог у змаганнях танцюристів та вступити до Ужгородського Національного університету.

Навчання на факультеті прикладної математики давалося Роману легко, він навіть поєднував його із заняттями бального танцю в одній зі студій Ужгорода. Більше того, залишаючись учасником «Світанку», майже кожні вихідні їздив до рідного міста, що на Івано-Франківщині, на репетиції. А це не близький світ. Та через два роки втомливих поїздок юнакові довелося зробити вибір,

причому не на користь танців. В 90-х кар'єра професійного танцюриста виглядала доволі примарною і не надто прибутковою, якщо не сказати більше – взагалі альтруїстичною. Натомість комп'ютери стрімко вривалися в усі сфери життєдіяльності українців, тож юнак вирішив зосередитися на здобутті освіти, яка б дозволила йому в майбутньому не залишитися на узбіччі життя. Ось так, після 13-ти років занять бальними танцями, в його творчому житті настала велика перерва.

Все змінив щасливий випадок. Та про це пізніше. Роман вирішує не лише навчатися, а й спробувати працювати за своєю спеціалізацією. Добрим прикладом йому послугувала служба чоловіка двоюрідної сестри, який на той час вже був прикордонником. Стабільність і соціальні гарантії прикордонного відомства переконали молодого

фахівця у правильності вибору, і він пішов на службу за контрактом. Робота у підрозділах зв'язку допомогла на практиці закріпити здобуті знання, успішно завершити навчання і, зрештою, сформуватися як профільному спеціалісту. Держприкордонслужба активно інвестувала в розвиток новітньої системи центрів управління службою, водночас стимулюючи роботу таких фахівців, як старший прапорщик Жолобка. Він з головою поринув у роботу, що приносила йому задоволення і додавала впевненості у завтрашньому дні.

Одружився, народилася донечка. Поступове просування кар'єрними сходами... Все, як і в сотнях інших сімей прикордонників. Вирішальним став п'ятирічний вік дівчинки, коли батьки всерйоз замислилися над питанням її дошкільного естетичного виховання. Ось тоді й згадав Роман свої бальні танці. Знайти у Раві-Руській колектив, куди можна було б відвести дитину, виявилось майже неможливим. Такого у прикордонному містечку просто не було. Залишався один варіант – створити такий колектив самому. Причому, дізнавшись про його талант танцюриста, директорка міського будинку дитячої та юнацької творчості одразу ж запропонувала роботу за сумісництвом.

Якийсь час вагався. Чи зможе поєднувати службу з таким навантаженням? Та прагнення відтворити те, чого ще не встиг забути, виявилось сильнішим. Те, що в дитинстві здавало-

ПОВІЛЬНИЙ ВАЛЬС – бальний танець європейської програми. Танцюється на 3 / 4. Як правило, на кожен такт приходиться три кроки. При русі вперед перший крок найбільшою мірою визначає довжину переміщення за даний такт, другий – кут повороту, третій – допоміжний, зміна вільної ноги, тобто перенесення центру ваги тіла.

ВІДЕНСЬКИЙ ВАЛЬС – швидкий різновид вальсу. Назва походить від «Віденського конгресу», на якому цей танець виконано вперше.

ФОКСТРОТ (*англ. foxtrot – місяць біг*) – походження назви танцю не зовсім зрозуміле. Вважається, що танець названий за іменем винахідника – актора Гаррі Фокса, однак, мабуть, не обійшлося без асоціації з кроком лисиці. В початковій версії фокстрот танцювали під регтайм, в сучасних бальних танцях використовується свінгова музика.

КВІКСТЕП (*від англ. quick step швидкий крок*) – бальний танець стандартної програми, швидкий фокстрот. Танцюється під музику з розміром 4/4 в темпі 50-52 такти за хвилину.

ТАНГО – стиль музики та танець, що асоціюється з нею, виникли в Аргентині та Уругваї, після чого набули популярності по всьому світу. Бальне танго відрізняється і музикою, і стилем від аргентинського, з коротшими, чіткими рухами та характерним закиданням голови, що зовсім не властиво аргентинському та уругвайському.

САМБА – один із бальних танців латиноамериканської програми, що виник під впливом бразильської самби і виконується під музику в стилі самба або під інші латиноамериканські мелодії. Розмір танцю 2/4, однак на кожний такт припадає три кроки (повільний, швидкий, швидкий), тому самба часто сприймається як танець з розміром 3/4.

РУМБА – парний кубинський танець африканського походження. Танець

виконується під музику з розміром 4/4, повільно, у темпі 25-27 тактів на хвилину на рахунок: «швидко», «швидко», «повільно» з акцентом на повільній долі такту.

ЧА-ЧА-ЧА – парний бальний танець кубинського походження, що входить у програму латиноамериканських танців. Розмір танцю 4/4. «Ча-ча-ча» танцюють під однойменну музику, запропоновану в 1953 році кубинським композитором і скрипачем Енріке Хорріном. Ритм «ча-ча-ча» виник як розвиток кубинського музикального стилю дансон і відрізняється синкопуванням четвертої долі такту. Назва музики й танцю пояснюється звуконаслідуванням – фразу «ча-ча-ча» в кубинському оркестрі грає гуїро, її ж відтворює човгання ніг танцюристів.

ПАСОДОБЛЬ (*исп. Paso Doble «подвійний крок»*) – іспанський танець, що імітує рухи, які відбуваються під час кориди.

Початкова назва танцю – «один іспанський крок» (*англ. Spanish One Step*), оскільки кроки робляться на кожний такт. Пасодобль був одним з численних іспанських народних танців, пов'язаних з різноманітними аспектами іспанського життя. Частково він заснований на бою биків. Партнер копіює рухи матадора, а його партнерка – зображає плащ (мулета), подеколи – іншого тореро, і вже тільки зрідка – бика, зазвичай переможеного фінальним ударом тореро. Характер музики відповідає процесії перед коридою.

ДЖАЙВ – бальний танець, розроблений в Англії під впливом американського свінгу. Джаїв є різновидом свінгу зі швидкими та вільними рухами. Сучасний джайв та свінг відрізняються один від одного, хоча більшість рухів та їх стиль схожі.

ся таким простим і доступним, виявилось доволі складним. Виникло чимало непередбачених проблем... Найважчим було навчитися працювати з дітьми. Вони ніяк не могли звикнути до того, що викладачем буде не жінка, а чоловік. Важко було й у подоланні проявів агресії, властивої нинішньому підростаючому поколінню. Треба було вчити їх поважати один одного, розуміти й відчувати танець, бачити його малюнок і, звичайно ж, усвідомлювати мету, яку кожен з них мав ставити перед собою, приходячи в цю студію.

Так через багато років в житті прикордонника Романа Жолобка з'явився новий «Світанок», створений ним самим. Звичайно ж, його основою став бальний танець. Загалом бальним можна назвати будь-який розважальний танець, що танцюється на балах, в танцювальних залах чи салонах. Правда, з організацією мережі танцювальних змагань цей термін набув вулжого, специфічного значення. В цьому трактуванні до бальних відносять танці, визнані міжнародними танцювальними організаціями або місцевими в окремих країнах. Міжнародні змагання мають дві програми – стандартну і латиноамериканську, до кожної з яких входить по п'ять танців. Вальс, віденський вальс, фокстрот, квікстеп та танго – до стандартної, самба, румба, ча-ча-ча, пасодобль та джайв – до латиноамериканської.

Сьогодні на репетиції «Світанку» – повільний вальс. Малеча старанно випикує на паркеті кроки та оберти, час від часу позираючи то на тренера, то на об'єктив редакційної фотокамери. Як і колись давно їхній вчитель, вони з усіх сил стараються бути найкращими, станцювати так, щоб їхні батьки могли ними пишатися, а щойно завершуємо зйомку – обступають фотокореспондента з проханням переглянути відзнятий матеріал. В їхніх очах стільки щирості, віри в майбутнє, дитячого запалу, що їм просто неможливо відмовити. Сміються, жартують, тішаться з невдалих кадрів... Та коли за кілька хвилин перерва закінчується, вони знову як один стають слухняними, чемними й уважними один до одного та до свого вчителя Романа Романовича. Справжнього педагога, про якого так мріяла його мама... **К**

Побували у гостях
Дмитро СЛИВНИЙ
та Ярослава МЕЛЬНИК

Бал ... Феєрверки, танці, залицяння, любов, підозри, дуель... Романтика? Коли ж з'явилися бали?

КАРНАВАЛІЯ

Прикордонний дебют

Усвідомлюючи глибинну місію культури, що гармонійно поєднує епохи, нації та серця людей, цього року Академічний ансамбль пісні й танцю Державної прикордонної служби України на запрошення вітчизняних благодійників та громадських діячів Юрія і Тетяни Логувів відкривав разом з відомим танцмейстером Григорієм Чапкісом Віденську частину шостого благодійного маскарадного балу «Карнавалія» – одного із найбільш яскравих світських заходів року.

Історики вважають, що перший бал на Русі відбувся під час весілля Лжедмитрія і Марини Мнішек. Потім про нього надовго забули. Саме слово «бал» прийшло в українську мову з німецької. У перекладі воно означає «м'яч». Річ у тім, що у давнину в Німеччині існував такий звичай: на Великдень сільські дівчата з піснями відвідували помешкання своїх подруг, які за минулий рік вийшли заміж, і кожній новоспеченій дружині дарували по м'ячику, набитому шерстю або пухом. У відповідь молода жінка зобов'язувалася влаштувати для місцевої молоді частування і танці, найнявши за свій рахунок музиків. Скільки було в селі молодят, стільки давалося і м'ячів, або балів, тобто вечірок з танцями.

До кінця XVI століття в Росії нічого схожого на бали не існувало. Відновив їх Петро I, і з тих пір вони стали популярними у палацах російської знаті. Їх організува-

ли в Петербурзі та Москві ще в 1717 році. Асамблеї були не тільки розвагою, а й місцем «для роздумів та розмов дружніх».

Сезон балів тривав з Різдва до останнього дня Масляної і поновлювався вже після Великого посту. Царські асамблеї проводилися традиційно в Літньому саду, що вважався тоді головним осередком аристократичних забав. На балах лунала духовна музика, танцювали менует, контрданси, російські, а ще польські та англійські потішні танці. У залах горіли тисячі свічок. Сходи були вистелені дорогими килимами, у діжках тіснилися тропічні рослини, а із спеціально влаштованих фонтанів струмувала запашна вода. До вечірки часто подавали рідкісні тоді в Росії ананаси, екзотичні персики, виноград, свіжу полуницю, величезних риб і дорогі «заморські» вина. В окремих кімнатах «диміли» сигари, грали в шахи і шашки.

Тут найчастіше проходили світські дебюти юнаків і дівчат, яких тільки-но починали «виводити в світ». Діти брали участь у балах з 13–16-річного віку. Для молодого покоління бал був місцем, де, за словами В'яземського, «... вчилися бути гречними, закохуватися, користуватися правами і разом з тим дотримуватися певних правил. Тут вчилися і чиншанування і шанування старших».

Починаючи з Петровської епохи в усіх державних вищих та середніх навчальних закладах, іноземних пансіонах танець став обов'язковою дисципліною. Її практикували в царському лицейі і скромних ремісничих та комерційних училищах. У Росії не тільки прекрасно знали всі новітні й старовинні бальні танці, але й уміли виконувати їх у благородній манері. Іноземні фахівці – власники приватних танцювальних класів мимоволі переймали російську методику навчання.

Люди приходили на бал у парадному одязі. Кавалери – у фраку, смокінгу або костюмі, білій сорочці і обов'язково в білих рукавичках. Причому в посібниках зазначалося, що дама має право відмовити кавалеру без рукавичок, і для чоловіки вважалося краще прийти на бал у чорних рукавичках, ніж без них взагалі. Кавалери в штатському носили лайкові, а військові – замшеві рукавички. Їх ніколи не знімали, навіть якщо вони лопнули – в цьому випадку рекомендувалося мати з собою запасну пару. Костюми чоловіків мало залежали від моди, тому шилися в класичних формах. Кавалери приходили на бал у черевиках, і тільки військові могли дозволити собі чоботи, але без шпор. На придворні бали належало прийти у повній парадній формі, з «медалями та орденами». Від струнких військових у бездоганно підігнаній формі жінки просто втрачали голову. Для дам також були встановлені сукні спеціального фасону, щедро розшиті золотом ниткою. Крій цих нарядів залежав від моди, але одне залишалося незмінним – відкрита шия й плечі. Бальне взуття являло собою м'які туфлі, частіше без каблука. Використання косметики та дорогих прикрас зводилося до мінімуму.

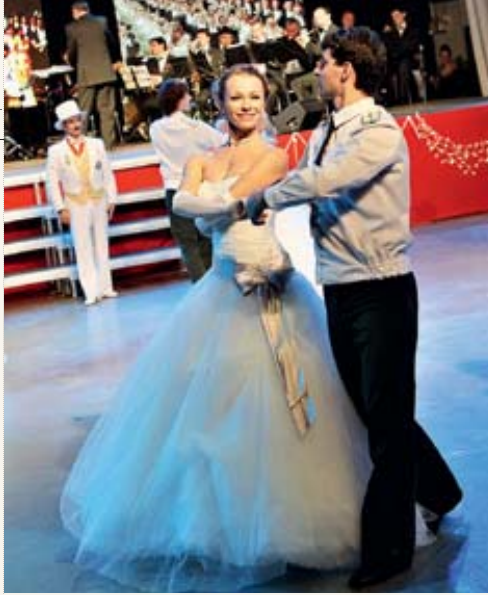
Непорушним був розпорядок балу, навіть існував спеціальний бальний етикет (як і мова віяла та мова квітів). Гості починали з'їжджатися після шостої або дев'ятої вечора, деякі прибували о десятій або опівночі. Полонез, яким відкривався бал, ввійшов у моду при Катерині II. Тривав він 30 хвилин. До речі, всі присутні повинні були взяти в ньому участь. Полонез можна було назвати урочистою ходою, під час якої дами зустрічали кавалерів. Іноземці називали цей танець «ходяча розмова».

Вишукані сукні, парадний прикордонний мундир, відпрацьовані до найменших деталей рухи – все це змушувало глядачів, затамувавши подих, насолоджуватися грацією та елегантністю, що панували на танцполі.

Другим обов'язковим був вальс. За ним танцювали угорку, краков'як, падепатинер, падеспань, падекатр... Кульмінацією балу була мазурка, а завершував його котильйон. Кавалери заздалегідь записувалися у спеціальному записничку дам, запрошуючи їх на танець у порядку черговості. Після мазурки кавалер вів даму до столу на вечерю, де можна було поспілкуватися і навіть освідчитися у коханні. Вечеряли всі в бічних вітальнях за невеликими столиками. Трапеза закінчувалася об 11-й вечора, після чого гості знову продовжували танцювати. Коли господар давав знати, музика стихала, і всі роз'їжджалися по домівках.

Занепад бальної культури до кінця XIX століття і майже повне забуття в XX-му пов'язаний з тенденцією «спрощення», відходу від правил і все більшого перетворення балу в танцювальну вечірку. Однак сьогодні спостерігається їх активне відродження. Скажімо, проведення військових балів у Сполучених Штатах Америки, що було популярним у кінці 50-х та на початку 60-х років минулого століття і символізувало згуртованість представників різного роду військ, є вже доброю традицією і нині щороку об'єднує чимало військових та членів їхніх сімей.

Неможливо уявити без військової форми і відомий Віденський бал. Нещодавно у Києві відбувся перший Кадетський бал, вже вкотре проводиться Військовий бал у Харкові та Чернівцях. Звісно, не може не тішити те, що курсанти Національної академії Державної прикордонної служби також демонструють навички бальної культури, зокрема урочистостей з нагоди свого випуску.

Варто зазначити, що незнання військовими бального етикету може мати і негативні наслідки, як, наприклад, випадок, що свого часу трапився з наркомом оборони СРСР Климентієм Ворошиловим.

Маршал не вмів танцювати. Очолюючи радянську делегацію в Анкарі під час відзначення ювілею турецької армії, він разом

танцмейстером Григорієм Чапкісом Віденську частину шостого благодійного маскарадного балу «Карнавалія» – одного із найбільш яскравих світських заходів року.

Організований Міжнародним благодійним фондом «Мистецька скарбниця», щорічний бал «Карнавалія» став місцем зустрічі дипломатів, бізнесменів, літераторів, митців, журналістів, політиків, губернаторів, представників культури та еліти держави. Саме тут в єдиній культурній палітрі цього року постали Віденський бал, Українське стрітення, Японська культура і Бразильський карнавал. На вечорі були присутні відомі всім Григорій Чапкіс, Ольга Сумська, Ірина Білик,

небагато людей можуть похвалитися умінням бездоганно вальсувати, всі охочі ще за два тижні до «Карнавалії» мали можливість відвідувати уроки танців, бального етикету та дрес-коду. До речі, щодо останнього. Аби потрапити на гучне карнавальне дійство, запрошені мали подбати про етнічний одяг або карнавальний костюм: для жінок – довга вечірня сукня, для чоловіків – смокінг або парадна військова форма. Зразковим одностроєм потішив гостей та учасників балу керівник Академічного ансамблю пісні й танцю Держприкордонслужби України полковник Василь Неграй. Він прийшов підтримати своїх вихованців, які, можна впевнено сказати, відігравали ключову роль на цьому заході. Вишукані сукні, парадний прикордонний мундир, відпрацьовані до найменших деталей рухи – все це змушувало глядачів, затамувавши подих, насолоджуватися грацією та елегантністю, що панували на танцполі.

Окрім Академічного ансамблю, до благодійного балу долучилися й інші прикордонники. Нехай і не зодягнуті у відомчий однострій, своєю присутністю вони підтримували ідею поширення меценатства та благодійництва в Україні. Декілька танців у виконанні прикордонних артистів надихнули решту гостей. Тому в загальному майстер-класі з вальсу, падеграсу та польки, що проводився самим Григорієм Миколайовичем, взяли участь ледь не всі присутні. Він, до речі, запевнив: ті, хто до того ніколи не танцював, під час самого заходу ще й як завальсують, адже бажання – вже половина успіху.

У розкішних сукнях та... з пензлями в руках всі охочі мали можливість спробувати себе у малярстві. Окрім танцювальних майстер-класів, тут охочих навчали петриківського розпису. Ніхто з присутніх не оминув увагою петриківського «Птаха шастя», що став ще однією прикрасою балу.

Бал-маскарад завжди уособлював найшляхетнішу традицію меценатства. Відтак і «Карнавалія» не стала винятком. Кошти, отримані з благодійної програми балу, будуть використані на придбання нових книг для оновлення бібліотек, підтримки дитячих будинків та шкіл-інтернатів. **К**

Підготувала МАР'ЯНА МАРКОВИЧ

із Семеном Будьонним був присутній на балу. Дружина глави уряду запросила Ворошилова на танець, але він змушений був відмовитися. Ситуацію врятував Будьонний. Він не знав «класики», але так станцював гопак, що президент Агатурк викликав його «на біс». Дізнавшись про цей конфуз, Сталін наказав навчити і Ворошилова, і весь командний склад Червоної Армії, а також актив партії та уряду модним західним танцям.

Усвідомлюючи глибинну місію культури, що гармонійно поєднує епохи, нації та серця людей, цього року Академічний ансамбль пісні й танцю Державної прикордонної служби України на запрошення вітчизняних благодійників та громадських діячів Юрія і Тетяни Логушів відкривав разом з відомим

Віктор Цекало, Амадор Лопес, Андрій Пінчук та багато інших відомих українців.

Організатори заходу попіклувалися про те, аби безпосередньо на самому балу гості почувалися комфортно і затишно. Передусім, стіни приміщення, де проходив вечір, були прикрашені петриківським розписом. Гостей зустрічали чарівні дівчата у традиційному українському вбранні. До речі, національний елемент недаремно переважав на балу, адже головною метою, задля якої й організовувався сам захід, стала підтримка петриківського розпису як претендента на внесення його до списку нематеріальної спадщини людства ЮНЕСКО.

Враховуючи, що епоха вишуканих балів при царських дворах давно минула і сьогодні

КОРДОН

